

INDHOLD

Indhold af hæfte II 1972:

Årsoversigten 71.....	51
Register 1971.....	79
AtlasNyt 6. af Tommy Dybbro.....	84
Småfuglegruppen.....	96
Båndgruppen af Per Schiermacher Hansen.....	108
Svar på en kommentar af J. Ramsøe Jacobsen.....	110

TEGNERE OG FOTOGRAFER

Kim Asvid.....	54, 96, 97.
Chr. Glahder.....	59.
Jens Gregersen.....	50, 69, 70, 71, 75, 82.
Leif Schack Nielsen.....	60, 62, 66.
Lars Jensen.....	68.
Lisbet Olrik.....	52, 56.
John Olsen.....	104.
Sv. E. Pedersen.....	67.
Henning Person.....	76.
Søren P. Sillehoved.....	74.

Forsiden Jon Eriksen.
Bagsiden Louise Stender

Foto af Isfugl... Emil Lütken og Carl Johan Junge.

ÅRSOVERSIGT 71

FRA FO's RAPPORTGRUPPER

VEJRFORHOLD I RELATION TIL FUGLENS FOREKOMST 1971.

Som nævnt i årsoversigten for 1970 (F.O.1-71) tegnede vinteren 70-71 til at skulle blive mild i modsætning til 69-70. Dette kom til at slå til. En kort snefri vinter med forholdsvis gode overvintringsmuligheder og med pæne tal for de arter, hvis vinternordgrænse ligger og svinger omkr. Danmark (Sanglærke, Engpiber, Stær m.m.).

Gennemtrækket af de første hårdføre vadere i febr.-marts synes ikke at falde bemærkelsesværdigt tidligere end normalt. Efter midten af marts og ind i april synes der derimod at komme gang i trækket med mange ret tidlige ankomster. (Sangdrossel, flere sangere og rovfugle). Aprilsvejret var i øvrigt temperaturmæssigt ret normalt, men dog med ret høje dagtemperaturer.

Maj bragte allerede fra omkr. d.7. en varmeperiode ind over landet. Den varede stort set måneden ud. Samtidig svingede vinden i hele perioden støt omkr. NØ-SØ, altså gode betingelser for forlænget træk fra S og Ø, hvilket også var tilfældet i usædvanlig grad i 2. halvdel af maj og beg. af juni. Det var især de sydøstlige dele af landet samt N. Jylland (specielt Skagen), som blev berørt deraf. De første fordi de ligger nærmest de respektive arters trækveje, og de sidste fordi mange af arterne naturligt ender her som i en tragt og koncentrerer. Også andre lande har haft usædvanlig mange sydlige og østlige arter i den periode (f.eks. England og Sverige), og på Øland er der endog fanget en ny art for Europa (Hvidstrubet Nattergal). Nogle af de syd- og østarter, der især gjorde sig bemærket med flere jagtt. rundt i landet, var f.eks. Sort Stork, Lille Rørvagtel, Engsnarre, Turteldue, Savisanger, Lundsanger, Lille Fluesnapper og Karmindepop. Dertil kommer flere arter, som kun er set i et enkelt eller få tilfælde f.eks. Sort Ibis, Kejserørn, Slangørn, Braksvale, Sorthovedet Måge, Hvidvinget Terne, Ellekrage, Sydlig Nattergal, Flodsanger, Rosenstær, Gulbrystet Værling og Pileværting. Som et kuriosum kan det nævnes, at der i samme periode blev set det største antal Gulhovede Vipstjerter til dato (en udpræget vestlig form af Gul Vipstjert!).

Denne sydøstlige dominans bevirkede, at tallene for de sædvanlige sydvestfra kommende insektædere og sangere for en række arters vedkommende havde langt lavere rast- og ringmærkningstal på fuglestationerne

(Blåvand, Hjelm, Hesselø og Chr.ø). Det gjaldt f.eks. arterne: Digesmutte, Bynkefugl, Rødstjert, Løvsanger, Tornsanger, Br. Fluesnapper og delvis Skovpiber. Nogle foreløbige resultater af danske småfugleoptællinger tyder også på en nedgang på ynglepladserne for disse arter.

Til maj måned hører også det rekordagtige Hvepsvågetræk over hele landet i dagene 29.-31. maj med 1000 på Skagen og 5000 i N. Sjælland. Vel også et resultat af en noget forskudt trækrute.

Fra forårs- og sommertiden er der desuden oplysninger om flere nye, danske arter, hvis de ellers godkendes af SU!

Efterårsmånederne var, bortset fra havfuglene, som sædvanlig langt mindre ophidsende og præget af mildt vejr helt til Nytår (mildeste Jul i 100 år i følge pressen!) kun afbrudt af enkelte ubetydelige kuldeperioder og en kort sneperiode 19.-24. nov. Først her efter synes vinterænderne og de øvrige vinterfugle for alvor at dukke op.

En af de traditionelle efterårsstorme faldt belejligt i efterårsferien (16.-22. okt.). Den blæste mange havfugle ind på Vestkysten og ned i Kattegatsområdet, mens så godt som ingen nåede ned i Bælterne, Øresund og de sydlige farvande. Der ses ved denne og et par følgende storme i nov. mange stormfugle, Suler, Rider, Kjøver og alkefugle, og især optrådte Sodfarvet Skråpe invasionsagtigt (bl.a. 233 på 1 dag ved Hanstholm i nov.). Stormperioden i okt. stoppede til dels det alm. dagtræk over øst-Danmark, og det hobede sig op til en god trækdag d. 23/10 med rovfugle, Duer, Drosselfugle m.m.

Nogle svage tilløb til invasioner af bl.a. Nøddekrige, Perleugle, Lille Flagspætte og Hvidvinget Korsnæb bliver ikke til så meget, og året slutter, som det begyndte, i mildhed...

PER SCHIERMACHER HANSEN

LOMMER

Sortstrubet/Rødstrubet Lom: Er begge rapporteret normalt både vinter, forår og efterår fra næsten alle danske farvande. Endvidere foreligger der de sædvanlige trækbobservationer fra Blåvand, der ca. har formet sig således:

juli/august:	ret fåtallig
september:	ca. 25/time.
oktober:	op til 100/time
november:	ret fåtallig

Islom: Har tilsyneladende optrådt talrigere end i 1970. Der meldes om 1 Haderslev Næs, 6 fra Skagen i april og 1 Sejerø Bugt i maj. Fra efteråret meldes om 6 fra Blåvand sept.-nov. og 6 Hanstholm i okt. Endvidere er der set flere Storlommer sp. forskellige steder i efteråret.

Hvidnæbbet Lom: 1 Skagen i foråret og 2 fra Vestkysten i efteråret, henholdsvis Blåvand og Hanstholm.

BENT MØLLER SØRENSEN

LAPPEDYKKERE

Toppet Lappedykker: Har overvintret normalt i de danske farvande. Det største træk er observeret forår og efterår: 92 Bornholm 10/4 og Blåvand 44 17/10. Større flokke er blevet set bl.a. Tissø 235 i juni, 1200 Mossø, MJ 5/10 og Furesøen ca. 350 i dec.

Gråstrubet Lappedykker: Syntes at have optrådt hist og her langs de danske kyster i vintermånederne. Er muligvis gået lidt tilbage i ynglepar, idet der flere steder meldes om færre ynglepar end normalt, og på Møn er den ikke truffet ynglende, hvorimod på Als er fundet 2 par, som er første sikre ynglefund siden 30'erne.

Ved Blåvand gik der et meget stort træk, navnlig i okt., hvor største dag blev 18/10 med 107 ex.

Nordisk Lappedykker: Også i 1971 er der set mange. I alt 39 exp. der har følgende månedsfordeling: jan. 2, feb. 1, mar. 5, apr. 7, maj 2, juli 2, okt. 13, nov. 4 og dec. 3. Dette er næsten dobbelt så mange som i 1970, altså en fortsat fremgang.

Der er modtaget følgende data: 1 Tissø 1/1, 1 Ulfsø 13/1, 1 Sønderborg 6/2, 1 Gelting, SJ 2/3, 1 Skelskør 7/3, 1 Hammeren 14-20/3, 2 Stege Nor 14-16/3, Møns Klint 1 6/4, 1 10/4, 1 13/4 og 1 25/4, Gudhjem 1 11/4 og 1 16/4 (ikke samtne, anden dragt),

1 Klintholm 25/4, 1 Tranum, NJ 19/5, 1 Gundsømagt Sø hele maj, 2 Udsholt Str., NS 22/7, 2 Rømø 14-23/10, 9 Ålebæk Str., M 23/10, 1 Pøl Rev, NJ 25/10, Blåvand 1 7/10 og 2 2/11, 2 Ålebæk Str. 7/11, 3 Ulfsø 23/12.

Bemærk at over halvdelen er set på Møn!

Sorthalset Lappedykker: Er igen i år rapporteret fra de kendte ynglepladser, flest fra Mossø med 57 par. Største antal udenfor yngletiden er Hovvig, NJ med 11 23/10.

Lille Lappedykker: Flere vinteriagttagelser, flest Gavnsø 50 1/1. Er truffet ynglende mange steder. Als melder om 7 lokaliteter, enkelte nye på Sjælland, muligvis ynglende på Bornholm, men er desværre helt forsvundet fra Møn. I efteråret meldes om flere større koncentrationer, således Hjarbæk Fj. 45 i aug., 57 Kysing Fj. i sept., 178 som største antal fra Nordjylland i okt. og 23 Sønderjylland i okt.

Endvidere vil jeg gerne nævne, at der foretages specialindsamling på denne art i tiden sept.-marts i 1972.

STORMFUGLE

Iagttagelser af stormfugle er normalt et udtryk for antallet af vestlige storme, men ikke desto mindre er der iagttaget både mallemukker, skråper og suler ved både vestlige og østlige vinde på styrke 3 og 4. Der har været flere indenlandsiagttagelser både i Øresund, Store Bælt, Lille Bælt, Østersøen og som sædvanlig i Kattegat. Navnlig stormperioderne 16-23/10 og midt i november var årsag til mange iagttagelser.

Albatros sp.: Også i år har denne sydatlantiske fugl gæstet vore kyster, idet en blev iagttaget ved Blåvand, hvor den blev modtaget af Erik Overlund og undertegnede. De kendetegn vi iagttog, tydede på at det var en Sortbrynet Albatros, og da denne art træffes årligt ved de engelske kyster, lyder det såmænd ret sandsynligt.

Mallemuk: Kun en enkelt iagttagelse fra foråret er rapporteret, nemlig 1 Skagen 24/6. Efteråret gav mange iagttagelser, ca. 4200 exp., hvoraf Hanstholm tegner sig for de ca. 4000, idet man der så 1500 23/10 og 2410 den 17/11. Blåvand melder 125 exp., fortrinsvis i okt., således 75 22/10. Endvidere er den set spredt langs Jyllands vestkyst, så som ved Harboøre, Nr. Lyngvig og Rømø. 10-15 exp. blev set ved Gilleleje i nov. og 1 ved Dovns Klint, Langeland i sept.

Almindelig Skråpe: Talrigere end tidligere år, navnlig ved Nordjyllands vestkyst, mens den har optrådt normalt ved Blåvand. Der er rapporteret 59 exp., hvoraf kun 4 fra Gilleleje i okt. Vest Hansholm er set flest, nemlig 46 i okt./nov. og Blåvand melder om 6 i løbet af efteråret. Enkelte andre fund langs Vestkysten.

Sodfarvet Skråpe: I 1970 var man bange for, at denne art skulle få overtaget, men man mente ikke det var sandsynligt, men nu er det sket.

Der er rapporteret ca. 350 exp. fra hele landet. Naturligvis er de fleste iagttagelser fra Vestkysten, men også enkelte fra de indre farvande, således ved Sønderborg i nov., Kysing i sept. og Gilleleje i okt. Der er iagttaget enkelte i juli og aug., ca. 40 sept., 50 i okt., mens resten er fra nov. Største antal er fra Hanstholm 233 en stormfuld dag i november.

Også Kullen og Falsterbo melder om flere iagttagelser.

Kuhls Skråpe: 3 exp. fra Vestkysten i sept.* Beskrivelse tilsendt SU. Endvidere er der iagttaget 2-3 mulige ved Blåvand i sept. og okt., der dog ikke blev beskrevet.

Storskråpe: 1 iagttaget ved Blåvand og 5 ved Hanstholm i nov.

Skråpe sp.: Ca. 100 iagttagelser, der fortrinsvis er fra Vestkysten, således 34 exp. fra Blåvand og 37 ved Hanstholm.

Et efterår med over 500 iagttagelser af skråper er meget. Længe leve de dygtige fuglekiggere.

Stor Stormsval: 35 exp. fra okt. og nov. Blåvand har 17 exp., Hanstholm 10 exp., fra Vejle meldes om 3-4 i nov., Korshage og Gilleleje enkelte i okt. samt spredte iagttagelser langs Vestkysten.

Madeira Stormsval: 2 fra okt. ved Blåvand tyder på denne art. Beskrivelse tilsendt SU.

Lille Stormsval: 50 exp. er rapporteret i okt. og nov., og er alle fra Vestkysten. Blåvand 18 og ved Hanstholm 18.

Stormsval sp.: 34 er set i okt. og nov. ved Vestkysten. Blåvand 15, Hanstholm 14, Harboøre 4 og Nr. Lyngvig 1.

Sule: Der foreligger normale tal fra Vestkysten i foråret. 2 fra Kysing Næs i apr. bør dog nævnes.

Efteråret har i hvert fald for Blåvands vedkommende, været et af de største i flere år. Dage med 4-600 trækkende i slutningen af sept. og beg. af okt. ved Blåvand var ikke usædvanligt, og endvidere kan nævnes 750 25/9, 750 7/11 og 950 11/10. Fra Harboøre meldes om 350 20/10 som største antal trækkende. Hanstholm havde ca. 2000 i okt. Ved Gilleleje blev der set 40 8/10 og flere enkelte senere.

Flokke på 4-500 fiskende på vandet ud for Blåvand var ikke ualmindelig i okt.

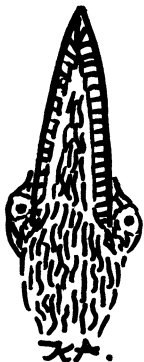
Skarv: Spredte iagttagelser fra vintermånederne (± Bornholm). Største antal fra foråret var Skagen med 100 i april.

Kolonien på Vørsø i Horsens Fj. er tilsyneladende uændret (ca. 200 par).

Fra efteråret meldes om flere større flokke bl.a. 200 Servedø, 350 Nakskov, 250 Knudshoved Odde, 200 Bosserne og op til 220 på Møn.

Torskskarv: En enkelt fra foråret ved Vestkysten i maj. 4 ex. fra efteråret, der alle hidhører fra Blåvand i aug. og sept.

BENT MØLLER SØRENSEN

STORKEFUGLE

Hvid Stork: God ynglesæson. Over 60 par i 1971. Den enlige sjællandske hun fra Harløse fik tilført en han fra Zoo, København. Desværre lykkedes forsøget ikke; hannen blev forgiftet og måtte køres tilbage efter et par ugers ophold. Desuden en del strejfende fugle. Mest er set enkelte fugle og par, men småflokke er også set, således: 13/5 5 Nykøbing Falster, 20/5 4 Hanenov Skovenge, Falster, 4 er set 17/5 Lammefjorden, Vestsjælland. Møn har set 2-5 fugle i foråret, 3 over Utterslev Mose i foråret er ret usædvanligt. Jyderne melder bl.a. om 2-4 Skagen i foråret, 2 Frederikshavn 26/7 og 2 er set trækkende Blåvand i august-september.

Sort Stork: En del flere end normalt. 2-3 er set Nordjylland i foråret, således 3 Skagen 31/5. Iøvrigt: Jels 5/6 1, Tipperne 1 8/5, 20/1 1 Rudbøl Sø, 31/5 1 Klinteskov, Møn, 24/6 sås 1 Artoft Plantage, 1 ex. i Lille Vildmose i foråret og endelig sås 12/9 1 stk. Illebo, Langeland. Sidstnævnte er muligvis en af de 2, der blev set Falsterbo 9/9.

Børdrum: Ret få (5) hørt i Vejlerne i år. Arten er forsvundet fra Tinglev Mose og måske fra Terkelsbøl Mose i Sønderjylland, hvor 2-3 er hørt på en lille ukendt lokalitet i maj. Ellers er flere enlige hørt i Sønderjylland, hertil kommer en fra Als i marts. 4 er meldt fra Østdanmark, hvoraf den ene sås trækkende 19/3 ved Gilleleje!

Sort Ibis: 1 Nordjylland. Desuden en fra Sydvestjylland i foråret. Det er første gang siden 1929 at denne art er set i Danmark.

Fiskehejre: Flere overvintrede i den milde vinter 1970/71.

Silkehejre: *CENSUR* sås 1 ex. Vejlerne. 1 ad. Kysing Fjord og 1 er set Lakolk. Arten er snart ved at være årlig i Danmark.

Stork: Stadig ingen i Vejlerne. I år er set følgende: 8/5 1 Tipperne, 26/5 og 8/7 1 (ad?) Kysing Fjord og 1 ad. er set Nissum Fjord med. juli.

Flamingo: Bornholm har en fugl i december, uden tvivl en undsluppen.

KLAUS MALLING OLSEN

ANDEFUGLE

Sangsvane: Nordjylland har flere forårsfugle end sidste år, således sås 16/1 360 Lønnerup Fjord. Fra efteråret er set 460 i oktober, 1940 i november og 580 i december, hvilket er udtryk for et normalt efterår. Vest Stadil Fjord har 150 23/10, flere er meldt fra Sønderjylland, hvor den største koncentration er 108 i Rudbøl Sø 14/4. Sjællænderne har set fiest ved Bognæs 6/2, hvor 100 sås, og 1 ex. er truffet oversomrende ved Begtrup Vig, Djursland i juli.

Pibesvane: Færre end normalt er set på de klassiske lokaliteter, derimod er flere set i den øvrige del af landet. Største tal udenfor „klassikerne“ er 185 trækkende og 50 rastende Præstø Fed 11/4. Tissø's største tal fra efteråret er 110 7/11. Også ret få Hovvig. Jyderne ser den første efterårsfugl 12/9 i Fiilsø, 350 sås 23/10 Stadil, 350 Tipperne 8/11 og 341 Lønnerup Fjord 17/10. Nordjyske tællinger viser: 1650 i oktober, 652 november og 185 i december. Iøvrigt er meget få unge fugle set 1971, hvilket tyder på ringe ungeproduktion.

Grågås: Ynglede 1971 med 33 par Hartsø, Kegnæs, hvilket er mange. Rastende er som sædvanligt set flere hundrede mange steder og enkelte steder sås over tusinde, således Ulse Sø 19/9, hvor 2000-2500 sås. 9/6 sås ikke mindre end 6-7000 Saltbækvig.

Blisgås: Mindre flokke i hele landet, normal forekomst i Østdanmark 1971. 80 er set Gyldenstens Enge som højeste tal og endeligt er set 31 Vejlerne 5/11, hvilket er ret meget.

Sædgås: Nogle pæne rasttal fra Holmegårds Mose, Midtsjælland, hvor flest sås 20/3 med 1000-1200. I Vestsjælland sås i december 4-500 og 200 er set Tissø i samme tidsrum.

Tundrasædgås: 15/2 sås 2 mellem andre gåsearter på Møn. Førsteforekomst.

Kortnæbbet Gås: Som sædvanligt 10-15000 Vest Stadil Fjord i oktober. Fiilsø kan opvise 6000 samtidigt og flere hundrede er set Rømhø oktober. Sjællandske fugle er også set: 27/3 trak 19 Gilbjerg, 28-29/3 sås 1 Selsø og 11/4 var der 2 ved Præstø Fed.

Knortegås: Over 100 på de sædvanlige steder i foråret, desuden et par store træktal: Sønderborg har flere dage med over 100 fugle i april og 2000 er set trække E 27/5 Bjerge Strand, Vestsjælland. Det skal lige nævnes, at af 1650 fugle ved Bøvling Klit 16/5 var 200 lysbugede. Om denne race nævnes desuden fra Blåvand: 12/9 128 trk. og 13/9 34 trk. Efteråret opviser desuden et pænt nedtræk: flere flokke set over hele landet.

Kanadagås: 240 rastede 6/2 Møn, hvilket er største rasttal. 11/12 var der 220 på Møn. Ellers kun i større tal fra Bøtø, hvor 65 er set maksimalt i februar.

Bramgås: Normalt træk forår, hvor flere større flokke er set. Også normalt efterår.

Svømmemænder: 13.-14. oktober foretoges en flytælling af disse på landets største rasteladser i Limfjorden, Vestsjyllands Fjorde og Vadehavet. Den viste følgende: Gråand 39000, Krikand 28000, Pibeand 67000, Spidsand 20000, Skeand 2000 og Gravand 24000.

Gravand: flere overvintrede end normalt, en del sene efterårsfugle.

Rustand: 1 ad. og 4 juv. er set Vejlerne i august. Desuden er 1 hun set 3-4/8 ved Varde Å's udløb.

Atlingand: En meget tidlig ankomst dato: 21/2 sås 9-10 Als. Det er ca. 1 måned før normalen! 15/8 var der 60 Tryggelev Nor, Langeland, hvilket er mange for denne art. Det kunne være interessant at se, hvor mange der rastede rundt om i landet.

Pibeand: Har ynglet Saltholm i år, ellers de sædvanlige store tal fra efteråret i Vestsjælland.

Skeand: Enkelte skal overvinde. Fra træknet nogle store rasttal: 15/8 485 Tissø, Fladet, Kallø Grå har samtidigt 3-400 og Tipperne har 5000 3/10.

Rødovedet And: I april sås en hun Langeland. 12/9 sås 1 Sjællandsbroen og 1 er set Vestsjælland i september.

Hvidøjet And: Følgende er set i 1971: 1 par ved Gaunø i februar, 1 og 3/6 1 han Munkebjergby, Sjælland og 1 han sås Bromme Lillesø, Sorø med. juni. Desuden er 1 han set Vest Stadil Fjord i okt.

Hybrid Trolde/Bjergand: 30/3 — 19/4 sås en sådan i Damhussøen, København, set samme sted foråret 1970.

Hvinand: Synes at have været mere fåtallig som oversomrende end sædvanligt i Nørrejylland.

Havlit: Primo april: gennemtræk Møn, hvor antallet steg fra 100 til 900 i løbet af få dage. 2000 sås 1/5 Hestehoved Fyr, Falster, hvilket er mange. Enkelte oversomrende er meldt.

Brilleand: En sådan sås. Det var en han, og det var andet fund fra Danmark.

Ederfugl: Antallet synes at være stort i år, ungeproduktionen er meget høj, idet der på både danske og baltiske ynglepladser har været langt større produktion end normalt.

Stor Skallesluger: Flere sene fugle er set, den seneste er vel nok en han der sås ved Svaneke 25/6. En oversomrende er set Nordjylland og arten er nu konstateret ynglende i Sønderjylland.

P. MILTON HANSEN
KLAUS MALLING OLSEN

Knarand

Rapporterede fugle:

På Sjælland er ialt set 23 fugle. Heraf 1 6/3, 4 i april, 8 i maj, 1 ult. juli, 5 i august, 3 i oktober og en enkelt fugl 12/12. Man kan næppe udelukke at de traditionelle vinterobservationer i Københavnsområdet drejer sig om parkænder fra Zoologisk Have eller Malmø Bypark, hvor der findes en del flyvedygtige fugle.

Møn og Lolland-Falster har kun mønstret en enkelt fugl hver, henholdsvis 2 13/5 og 1 14/8. Den sidstnævnte fugl er set på den „sikre“ lokalitet, Hejrede Sø, men stedet er åbenbart meget dårligt besøgt.

På et ikke nærmere angivet sted på Langeland er 2 set 20/4 og 1 8/6. I Tryggelev Nor er desuden set 2 14/8 og endnu en 15/8. (Af københavner!) Arten er årlig på Langeland, men rapporter fra Fyns-områdets mangler.

I Sønderjylland er set 2 21/5, 1 20/6, 1 12/9, 1 12/10 og den sidste 6/11. Fuglene er overvejende set langs østkysten mod syd fra Haderslev til Als.

Af ialt 26-28 fugle set i Jylland udenfor Sønderjylland er 11 set i april, 2 i maj, 1 i juli, 5 i september og 7-9 i oktober. Af de sidste skyldes 6-8 alene observationer ved Fiil Sø 3/10. En enkelt fugl er nået Skagen i det tidligere forår og en er set nær Aggetange. De øvrige er fra Blåvand-Stadil Fjord området samt Århuskanten. Arten er ikke set i Vejlerne i år.

Det samlede antal af fugle ligger for Østdanmark vel lidt under normalen, mens det vestlige Danmark har haft flere end sædvanligt. I fig. I er observationerne afsat efter fordeling i halve måneder. Hovedparten af fuglene i foråret er set i april-maj og i efteråret fra ult. september til pr. november (?). Der er ganske vist ingen observationer i sidste halvdel af oktober tndt skolernes efterårsferie. Måske har de fleste været beskæftiget med havfugleobservationer eller er blevet indendøre i det voldsomme vejr. Den stiplede linie i Fig. I for denne periode repræsenterer således de fugle, der befandt sig i Hauke-Haien Koog, der ligger på den nordtyske vestkyst umiddelbart syd for grænsen. I september-oktober er selv ret store antal ikke usædvanlige her og regelmæssige observationer i søerne omkring Kiel vier at der ialt i efterårsperioden raster op til 1000 fugle. På fig. II ses artens delvist diskontinuerte udbredelse i Nordvesteuropa. Antallet af ynglefugle i områderne umiddelbart syd for Danmark er steget ret konstant de senere år og nogenlunde samtidig er den begyndt at dukke mere regelmæssigt op om vinteren langs Nordsølysten, og vi må antage, at hvis denne tendens fortsætter kan vi forvente at se flere fugle i Vstdanmark i efteråret fremover.

Forårsfuglene er næppe alle blot forlænget træk. Desværre levner det sparsomme antal forekomster ikke mulighed for at påvise, hvorvidt der også kan være tale om hanner, der har forladt de nordtyske ynglepladser efter hunnens påbegyndte rugning. En evt. svag overvægt af hanner vil for en art som Knarand oftest skyldes vanskelighed ved at opdage en enlig rastende hun.

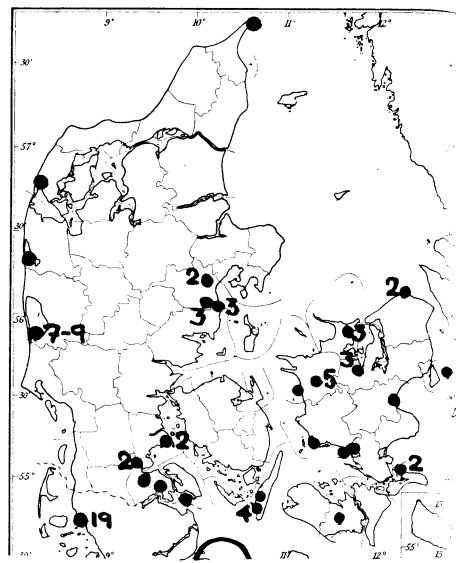

Fig III. Den geografiske fordeling af Knarænder i Danmark 1971. Hver prik angiver 1 fugl, med mindre antallet er anført ved forekomsten. Den store cirkel angiver det område indenfor hvilket der om efteråret er noteret temmelig store rasttal.

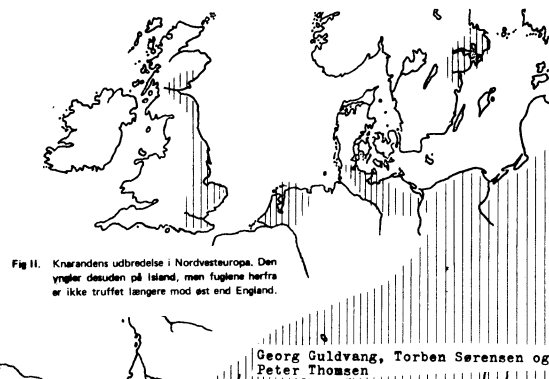
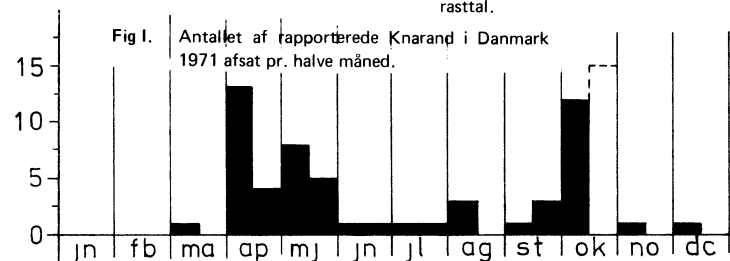

Fig II. Knarandens udbredelse i Nordvesteuropa. Den yngler desuden på Island, men fuglene herfra er ikke truffet længere mod øst end England.

Georg Guldvang, Torben Sørensen og Peter Thomsen

Lille Skallesluger: Har været en af de arter, på hvilken vi ønsker specialindsamling. Det fik vi også, og vi fortsætter i 1972. Der er ialt rapporteret 800 exp., men mange er desværre gengangere (f.ex. Sjællandsbroen, hvor der rapporteres flere gange hver måned. Her er så brugt største tal fra hver 14-dages periode). Iagttagelserne (største antal fra lokaliteten) er indtegnet på kort med størrelsesangivelse.

Lokaliteterne er (største antal/måned) som følger:

Sjællandsbroen:	168 jan., 46 feb., 135 mar., 15 apr., 1 maj, 1 juni, 1 okt., 6 nov., 16 dec.
Avedøre:	42 jan. og 10 mar.
Valbyparken:	8 jan.
Selsø, NS:	1 feb.
Kongelunden:	1 mar.
Korshage:	1 mar.
Kalundborg:	1 dec.
Tissø:	3 mar.
Tystrup Sø:	1 feb., 7 mar., 2 nov. og 2 dec.
Omø:	1 dec.
Næstved:	7 jan.
Gavnø:	7 jan. og 2 feb.
Enø:	1 jan.
Ulfshale:	2 mar.
Hammeren:	1 jan.

Ålborg:	1 fe. og 1 okt.
Nibe:	2 mar.
Hjarbæk Fj, NJ:	5 dec.
Kåssø, NJ:	1 feb.
Struer:	1 jan., 2 mar. og 1 okt.
Rodenbjerg Sø:	7 jan.
Klitmøller:	2 okt.
Hvide Sande:	1 nov.
Blåvand:	1 nov.
Kysing Fj.:	1 apr.
Kolding Fj.:	9 jan.
Højlsminde:	4 feb.
Haderslev Næs:	ca. 10 feb.
Ketting NorAls:	1 apr.
Hartsø, Als:	1 apr.
Pøl, Als:	1 nov.
Rudbøl Sø:	19 mar.

På kortet fremgår det, hvor man ser den, og det viser sig at det fortrinsvis er i Københavns-området, hvilket vel ikke forbavser nogen, da det altid har været et kendt sted for denne art, men også resten af Sjælland, Sønderjylland og Limfjordsområdet er ikke uden evner. På Møn og Bornholm betragter man arten som „sjældent“. Fra Fyn er ingen rapporteret — ses den ikke der???

Det har jo som bekendt været en mild vinter (70/71), og derfor har den sandsynligvis ikke optrådt „normalt“, så vi fortsætter endnu et år med specialindsamlingen.

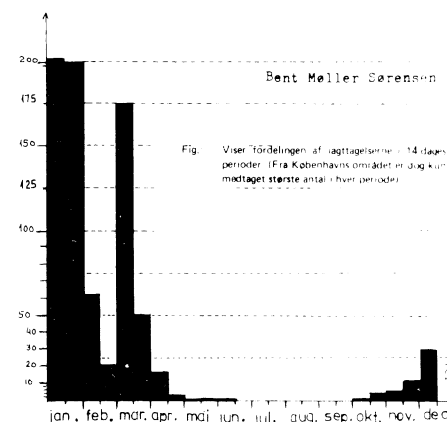
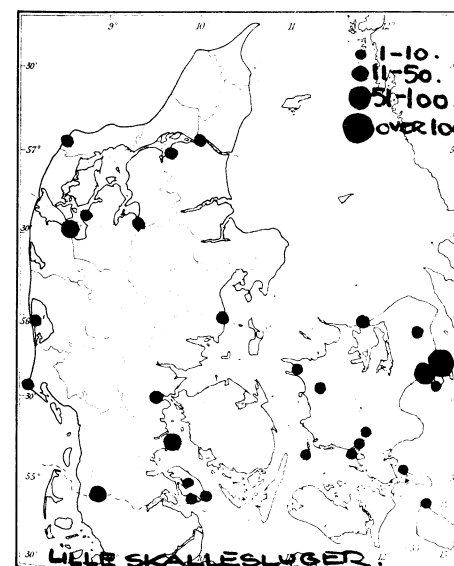

Fig. Viser fordelingen af iagttagelserne i 14-dages perioder. (Fra Københavns området er dog kun medtaget største antal i hver periode)

Bent Møller Sørensen

LILLE SKALLESUGER

ROVFUGLE

Et på mange områder ganske godt år. Mange arter har optrådt talrigere end normalt, nogle endda ekstremt talrigt, mens kun enkelte har mindske i antal i forhold til tidligere år.

Kongeørn: Min. 14 fugle er iagttaget, heraf efter sigende 2-3 ad. og 11-15 juv., hvilket må siges at være mange. Fuglene fordeler sig lidt anderledes end normalt, idet kun 2-4 er fra Jylland, mens 8 er fra Sjælland, 2 fra Møn og 2-4 fra Bornholm. Jyllands-iagttagelserne falder udelukkende om foråret, fra 9/4 til 7/5. Sjællandsfuglene er både fra forår (3 fugle, 6-27/3) og især efterår (5-6 fugle, 5/10-året ud), Møn-forekomsterne er fra med.apr., og på Bornholm er der set Kongeørn både med.apr. og med.okt.+nov.

Ligesom sidste efterår og vinter er der igen i år mange Kongeørne i Skåne, omend ikke helt så mange.

At man ikke blot skal ryste på hovedet af iagttagelserne af gamle Kongeørne ses af, at der de sidste år har optrådt stadig flere ad. Kongeørne i Skåne, således 6-8 i feb., hvilket dog kun svarer til 10-20% ad.

Fuglen står i øvrigt stadig på SU's liste, hvilket mange tilsyneladende har glemt.

Kejserørn: 1 juv. **CENSUR** muligvis 3/6 på Skagen (J). 2. danske rekord.

Stor Skrigeørn: 2 fugle set. Ikke mangle!

Lille Skrigeørn: Ialt 4 fugle, heraf 2 Skagen i maj/juni og 2 Sjælland i maj. 1 er bestemt til juv. og 1 til sub.ad.

Slangeørn: 2 fugle skulle være set i hver sin ende af landet (J+B). PS: vær forsigtig! Det er påfaldende mange, der i visse situationer fejlbetragter lyse, næsten hvide vågers størrelse og form. Desuden er det skægt så mange "Slangeørne", der er af den lyse variant, blandt iagttagelserne i Danmark/Sverige, mens den er mindre hyppig sydpå. Men hvad, lyse Slangeørnes trækvaner kan være anderledes end de mere normalt farvedes.

Musvåge: Som sædvanlig dominerer Østdanmark billedet, omend et par jyske lokaliteter også gør sig bemærket. De bedste trækdage er følgende:

23/3 325 Moesgaard (J), 1345 Ishøj str. (S), 450 Fr. Storskov (S), 26/3 2500 Herfølge (S), 300 Vejle-måde, Odsherred (S), 565 Vedbæk (S), 350 Fr. Storskov, 600 Utterslev Mose (S), 500 Ishøj str. (S), 27/3 700 Nivå (S), 10/4 290 Skagen (J), 535 Nivå (S), 12/4 300 Skagen (J), 570 Nivå (S), sammenlagt 225 Hjel-m, Vestmøn + Klinteskov (M), 22/4 350 Skagen (J). Endnu 100 7/5 på trækforsøg Skagen (J).

Et godt forår med et bemærkelsesværdigt stort træk 26/3 ved Herfølge.

Efteråret svarer til gengæld ikke til forventningerne, vel delvis p.g.a. forkert vind og vindstyrke i hoved-træktiden. Eneste store træk sås 6/9 ved Helsingør (S), hvor der indtil 13.00 passerede 900 våger, hvoraf mindst 80% var Musvåger. 3 Musvåger med karakterer svarende til Steppevåger glider også over hovedet, og ult. sept. bestemmes 1 fugl på en østlig sydhavso til Østlig Musvåge; alle fire stammer vel fra det nordlige Skandinavien.

Ved Falsterbo har efteråret ligeledes budt på skuffelser. Meget få trækdage. Til gengæld overvintret flere end sidste år, til dels grundet stor musetilgang 71/72 i modsætning til året før.

Vintervåge: Normalt eller godt forårstræk, hvilket man kunne forvente efter sidste års mange Vintervåger. Bedste træksted er som sædvanligt Skagen (J) med op til 80 T 7/5 og 60 T 2/5. Også ved Gilleleje foregik trækket i ult. apr. og pri. maj med op til 20 T/dag i maj. Fra Møn meldes om flere trækkende end normalt, hvilket vil sige 36 i alt, heraf 25 T 12-13/4 Østmøn.

Bortset fra en tidlig ankomst om efteråret er det yderst normalt trækmæssigt set, Jylland mener endog under normalen. Tidligste 28/8 1 T Mande-marke, Busene (M) og pri. sept. flere rastende på Det Inddæmmede (S). Højeste trækcifre er fra Dueodde (B) med 25 T 2/10, hvilket for bornholmerne synes utilfredsstillende, idet der plejer at være flere.

Rød Glente: Endnu flere end sidste år, nemlig 37! Disse fugle fordeler sig med 12 i Jylland, 2 på Fyn, 17 på Sjælland, 4 på Møn og 2 på Bornholm. Årstidsvariationen er ret normal: 1 med. og 8 ult. marts, 8 pri., 7 med. og 1 ult. apr., 2 i maj, 2 pri. juni, 1 ult. juni samt 3 pri., 1 med. og 2 ult. okt. Herudover 1 tidlig fugl, nemlig 1 14/2 Dybsø Fjord (S). Mange år ses imidlertid en kraftig stigning i antallet af glenter i Skåne sidst i feb. og begyndelsen af marts, så man må nok regne med at den pågældende fugl er kommet trækken-de, og altså ikke er at regne for en overvintrende.

Skægt nok er ingen fugle set i Jylland i april, mens juni-fuglene er fra denne landsdel. De fleste observationer er enkelt-iagttagelser, dog er der set 2 23/3 Herfølge, 2 T 28/3 Moesgaard (J), 2 2/6 Skagen (J) og 3 3/10 Møns Klint.

Sort Glente: Enkelte iagttagelser fra 26/3 til 28/6. **Jylland:** 1 9/4 Sønderborg, 1 Bededagsferien og 2/6 2 Skagen og 1 Sønderskoven, Als, 28/6 1 Lodbjerg Hede, **Sjælland:** 1 (?) 26/3 Fr. Storskov og 5/6 1 Knudshoved, **Møn:** 1 15 og 17/4, 9 og 14/5 Jydelejet samt 1 12-13/5 Liselejet og **Bornholm:** 2 T 10/4 Ham-meren. Ingen efterårsagttagelser.

Havørn: I alt 25-40 fugle, heraf 12 ad., 2 sub.ad. og 16 juv. Hovedparten er fra Sjælland, fra Jylland er der set 1 overvintrende i 70/71, ellers udelukkende for-årsagttagelser.

Hvepsevåge: En af årets store overraskelser! Fra Sønderjylland melder man om, som man siger, de sæd-vanlige april-forekomster: 8/4 2 Froslev, 11/4 3 Kruså, 12/4 oven i købet 15 T Gelting, 13/4 Miang Dam og 18/4 7 Gelting Birk. "Nu må folk da snart få øjnene op for Hvepsevågens træktider", siger man. Hvor skulle "folk" dog vide det fra? Det er ikke mange steder i landet, man kan se dette tidlige træk, idet de første som regel viser sig de sidste dage af april. Hvad med at sende SU nogle beskrivelser, så folk kan få øjnene op, og så dette åbenbart så indlysende faktum kan blive underbygget og offentligt kendt i hele landet.

Midtjyllands 1. iagttagelser er fra 21/4 og 30/4 med 1 T henholdsvis 2 T Moesgaard. Ellers ingen april-iagttagelser.

Intet større træk ses for ult. maj, men så sætter det til gengæld også ind. 27/5 325 Sønderborg (J), 235 Trillen (J), 100 Ulkebøl (J), 300 Tønsblerg, 30/5 135 Aarhus (J), 900 Gilleleje (S), 1040 Hillerød (S), 1750 (2.-3.000) Nivå (S), 1650 Rungsted (S), 1200 Kokke-dalskoven (S), 650 Østerbro (S), 400 Bellahøj (S), 250 Ishøj str. (S), 200 Stevns (S), 31/5 1500 Asserbo, 350 Liseleje, 1600 Gilleleje (alle S). Desuden 1000 i Pinsen Skagen (J) og 640 27/5 - 1/6 Hornbæk (S), 4/6 150 Skagen (J) og 13/6 60 sammesteds.

Alene 30-31/5 har over 6.500 passeret landet! Sikkert det dobbelte. Det må være en af de største trækdage i mands minde.

Forklaring? Tjah!

Efteråret gav kun et par enkelte gode trækdage i Danmark. 29/8 250 T Jægerspris, 1/9 555 T Vaserne og 4/9 mindst 1000 Stevns, alle S. Sidste fugle set pri. okt. (SJ), dog skulle 11 fugle være set 25/10 samme lands-del.

Til gengæld levede Falsterbo op til forventninger-ne: 2200 T 31/8 og 10.800 T + 1.000 TF 4/9 (i alt næsten tolv tusinde fugle!!). Der var konstant 500-1500 fugle i luften over mere og mere måbende ornitologer samt andet godtfolk. Også ved mere fjerne steder som Bosperus meldes om rekordtræk, men ikke så koncentreret.

Rørhøg: Forårstrækket vel lidt over middel, flere ynglepladser besatte og tilsyneladende bedre ynglesuc-ces end normalt. En optælling i Sønderjylland pri. juli gav 16-17 par som resultat.

Blå Kærhøg: Som for Musvåge gælder det, at der er betydeligt flere fugle denne vinter end den forrige, vel grundet den rigelige musetilgang.

Forårstrækket som sædvanligt med top i april. Flere sene fugle end normalt, i hvert fald i den østlige del af landet. Seneste 22/5 1 hun/juv. T Gilleleje og 11/6 1 hun/juv. Det Inddæmmede (begge S).

Om efteråret kom fuglene ret tidligt. Første 9/8 1 ad. han Kysing Fjord (J) og desuden et ganske godt april-træk!

Fra hele landet 20-25 jan.-apr., 1 Holmegårds Mose endog 7/5. De fleste forsvinder fra overvintringslokaliteterne i marts. 21-22/8 1 ad.han + 1 hun/juv. (måske 2 ad hanner).

Største antal overvintrende fugle er fra Det Inddæmmede 7/11 13 (sikkert 20-30) og ved Siltoft 16/12 17 (S henholdsvis J).

Af 320 indsendte fugle er 259 helt eller delvist blevet køns- og aldersbestemt. Ad.han-procenten i dette lille materiale er udregnet til 21%, svarende til 54 ad. hanner. Da man vel ofte glemmer at skrive hun/juv., men næppe glemmer at skrive det ned hvis man har set en ad.han, skal man nok ikke regne med at ad.han-procenten er mere end 17%, hvilket vel er meget realistisk.

Dette er noget vi næste år gerne vil have undersøgt nærmere, ligesom vi gerne vil finde ud af, om der er en årstidsvariation, forskellige trækforhold for han og hun etc., etc., så derfor ville det være rart, om man med sikkerhed kunne aldersbestemme brune fugle, og ikke blot som nu, hvor man kun kan have en anelse om, hvad man har for sig ved at kigge grundigt på overvingedækfjer, armsvingfjerens underside og kropsundersiden.

Hedehøg: I foråret har arten optrådt talrigt øst for Storebælt. Ankomst til Sønderjylland 20/4. Første øst for Storebælt 25/4 1 Hamneren (B), 26/4 1 ad. han Jyddelejt (M), 2 pri. maj, 2 med. maj, 2 ult. maj og 1 pri. juni. Desuden 1 hun 31/5 Skagen. Bortset fra 1 ad.han har alle været brune fugle og kun en er blevet bestemt til juv.

S for Kongeåen fandtes pri. juli 27-28 par, en glædelig stigning, især i forhold til 1970.

Om efteråret er der øst for bællet set 2 ult. aug. og 1 pri. sept.

En enkelt brun fugl ved Blåvand 22/8.

Duehøg: Som sidste efterår flere end normalt, i hvert fald i landets østlige del. Også flere på træk både forår og efterår, hvilket ellers er ret sjældent. 9 er set på direkte træk, heraf 8 fra foråret.

Også i Skåne er der set mange i efteråret, således op til 6 på én dag, samt næsten dagligt i okt./nov.

Bedre ynglesucces? I hvert fald er en del ældre revirer besat.

Spurvehøg: Normalt, pænt træk med 210 T 12/4 Skagen (J) og 90 T Nivå (S) som største forårscifre.

Eneste store efterårstræk er set 23/10 Mandemærke, Busene (M) 102 T, ellers lidt la-la.

Fiskeørn: Utroligt mange i foråret. De største trækcifre er som følger: Første 23/3 1 T Nivå (S), 9/4 12 T Korshage, 19 T Nivå, 11 T Kongelunden, 14 T Præsto Fed (alle S), 14/4 14 T Nivå (S). På direkte træk er set 190 pri./med. apr. alene på Sjælland. Modsat sidste år falder de jyske iagttagelser samtidigt med de sjællandske, endog med flere sene iagttagelser på

Sjælland. Flere juni/juli-iagttagelser. 1 pri. juni og 2 pri., 3 med. og 3 ult. juli. Seneste fugl 5/11 Gråsten, ellers ikke senere end 24/10.

Lærkefalk: 79 forårsiagttagelser og 20 efterårs-ditto. Bedste træksteder for denne art er Skagen (J) og dernæst Gilleleje (S). Blandt de iagttagne fugle skal blot nævnes 8/4 1 Baste mose (B), ellers er de tidligste fra ult. apr., 3 juni-fugle, muligvis forsøg på yngel et par steder, sidste fugl 20/10 SJ.

Vandrefalk: Ialt 34 fugle, hvilket vel svarer nogenlunde til de senere års antal. Af disse fugle er 6 set i marts og 21 i april. 5 set i vintermånederne jan., feb. og dec. 16 fugle er set på Sjælland, de fleste i Nordsjælland, 11 i Jylland. Negativt resultat ved Møns Klint (M).

Aftenfalk: Ret mangel ialt ca. 25. Første fugl er set 7/4 Frøslev, sidste 22/10 Dueodde, dog går der rygter om en dec.-iagttagelse fra Sønderjylland! Fuglen er set i samtlige måneder mellem disse ydergrænser, men halvdelen er set i tiden pri. maj – pri. juni. Kun 2/3 er blevet aldersbestemt, heraf 11-12 hanner (1 juv.) og 7 hunner/juv. Flest fugle er set i Jylland, ca. 15, og på Bornholm, 5.

Tårnfalk: Største trækantal om foråret 20 14/5 Gilleleje og 15 31/5 Skagen (S henholdsvis J). Ynglesæsonen har vist nok været god, i hvert fald har man kunnet se lidt flere fugle i sammenligning med de sidste par år, således 30 22/8 Det Inddæmmede (S) og 44 T Blåvand (J) 23/8.

Der har også været lidt flere overvintrende fugle denne vinter end sidste vinter, men det skyldes vel også helt eller delvis musene.

THOMAS KIØRBOE OG JENS B. BRUUN

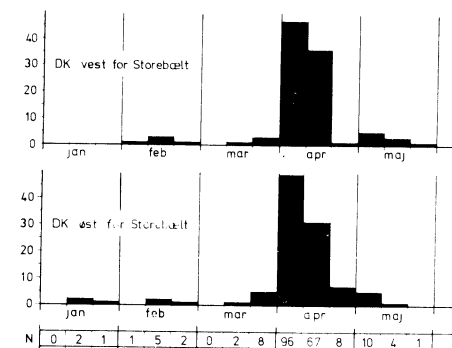

Fig. 1. Fordeling af forårstrækkende Dværgfalk - DK, 1971. For DK vest for Storebælt stammer alle observationer fra Jylland; fugle rapporteret fra Fyn.

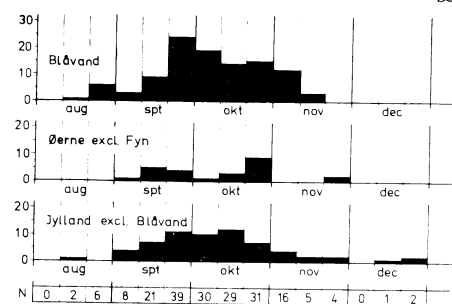

Fig. 2. Fordeling af efterårstrækkende Dværgfalk - DK, 1971. N angiver det totale antal i perioderne.

DVÆRGFALK

Trods et ret lille materiale gav Donark i 1953 (DOFT 47) et udmærket billede af denne arts forekomst her i landet, og nærværende kan således kun bekræfte hans undersøgelser og kun delvis supplere dem.

Den oprindelige årsag til at medtage denne art blandt arterne til speciel indsamling var en formodning om, at Dværgfalken hyppigt overvintrede i Jylland, men kun sjældent i Østdanmark. End ikke den milde vinter gjorde det muligt at få noget af vide om dette forhold. Der eksisterer således kun 4 observationer fra februar fra Vestdanmark, mens Østdanmark har haft 3 både i januar og februar. Hvis nogen mener at vide noget om spørgsmålet hører vi meget gerne nærmere.

Forårstrækket forløber meget hurtigt gennem Danmark og da det indtræffer umiddelbart efter det gode vejrs indtog i det tidlige forår får det ofte en næsten eksplosionsagtig karakter. På fig. 1 ses antallet af forårsfugle afsat pr. 1/3 måned. Det skal dog bemærkes, at trækket næppe kan siges at være kommet før til Sjælland end til Jylland. De to afvigende maxima skyldes således at det største antal fugle er set 9/4 på Sjælland og øvrige Jylland udenfor Skagen, mens fuglene passerede sidstnævnte sted i største antal 10/4. Nogen reel forskel eksisterer næppe. Der er nogle enkelte sene maj-forekomster og arten viser sig da også omend meget uregelmæssigt at oversomme i Tyskland.

Efterårstrækket foregår betydeligt mere jævnt. Fugle observeres allerede fra slutningen af august og stiger til et maximum omkring månedskiftet september-oktober. Rosens undersøgelser ved Falsterbo viser et trækmax. den 28/9, mens Donark er noget i tvivl om, hvorvidt der er flest fugle i den ene eller anden måned. For de ialt 106 iagttagne blåvandsfugle ligger de højeste daggenomsnit ganske vist sidst i september, men en udregning af gennemsnitstrækket giver en fordeling omkring 6/10. Udregnet for hele Danmark forskubbes tidspunktet til 9/10. Dette stemmer også med, at flere angiver arten som mere almindelig i oktober end september (bl.a. på Amager), men man må samtidig erindre sig, at en del iagttagelser kan skyldes gengangere af rastende fugle på hyppigt besøgte lokaliteter, mens blåvandfuglene enten ses på direkte træk eller tydeligt kan noteres som rastende fugle af de stedlige observatører.

I Nordtyskland har man kunnet notere et maksimalt gennemtræk i begyndelsen af oktober og i Holland – Belgien i midten af denne måned.

Hovedparten af fuglene overvintrer syd og vest for Rhinen og mindre fåtalligt op langs Nordsøkysten, men man kan altså intet sikkert sige om Danmark – endnu.

Georg Guldvang, Torben Sørensen og Peter Thomsen.

HØNS + VANDHØNS

Vagtel, Plettet Rørvagtel og Engsnarre har været noget talrigere i 71 end 70 (jævnfør bemærkning i sidste årsrapport).

Urfugl: Enkelte ornitologer er stadig i stand til at få øje på denne art, selv om det efterhånden er svært.

Vagtel: Følgende iagttagelser foreligger: 1/5 1 Gjærn (MJ), 19/5 1 Magleby (M), 20/5 1 Porsemosen (Sj), 10/6 1 Allemadese (Sj), 13/6 ynglefund Sjælland, 19/6 1 Tranum (NJ), 8/7 1 Himmerland, 9/7 1 Esbjerg, 23/7 1 Skibsted Fjord (NJ) og 4 ved Tønder 11/11. Ialt 13 fugle (6 fugle i 70).

Trane: Under forårstrækket, 23/3 – 26/5, er der set ca. 170 fugle fordelt på 58 småflokke (d.v.s. mindre end 20 ex.). Hertil kommer så et par juni-fugle fra NJ. Efterårstrækket har for engang skyld været større end forårsditto. I perioden 8/8 – 14/9 trakt ca. 275 igenem riget, de største flokke: 29/8 40 Utterslev mose og 9/9 ca. 100 Klemensker.

Jomfrutrane: 1 Sjælland og 2 ved Skagen, alle fangenskabsfugle.

Vandrikse: 3/6 – 10/6 1 Handrup Kær (NJ). Efter litteratur beskrivelser bestemt til Lille Rørvagtel, spektrografisk analyse viste dog nærmest tegn på abnorm Vandrikse. Ynglesæson normal.

Plettet Rørvagtel: 1 27/2 Ketting Nor (SJ), sandsynligvis et overvintrende individ. Derudover 17-20 ex. fordelt på følgende måde: 3 maj, 1 juli, 1 aug., 2 sep. og resten juni, som ventet flest i Vejlerne 4-7 ex. (I 70 8 iagttagelser)

Lille Rørvagtel: 1 hun Porsemosen (Sj) og 1 Hundsomyre (B).

Engsnarre: Ialt 15 fugle (4-7 i 70). De indkomne data: 12/5 1 Brabrandse (MJ), 15/5 – 15/7 1 Kjels Vestermark (MJ), 23/5 – 30/5 2 Gramrode (MJ), 26/5 1 Holmegård (Sj), 30/5 1 Tinglevmose (SJ), med maj 1 Hagendrup (Sj), 1/6 – 6/6 2 Mandemarke (M), 3/6 1 ved A 13 nord for Vejle, 17/6 1 Lellinge (Sj), 19/6 1 Åbenrå, 13/7 – 17/7 1 Kelseby (B), 25/8 1 trafikdræbt Elmelunde (M) og 1 hele sommeren Lydersholm (SJ).

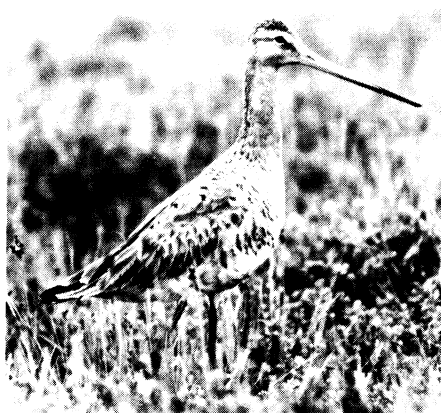
Grønbenet Rørhøne: ult. aug. 225 i Utterslevmose, det er mange.

LASSE BRAAE

VADefUGLE

Traditionelt en fuglegruppe der ikke bliver rørt meget ved, men det ser efterhånden ud til, at der er ved at komme skred i det.

Vadefugletællingerne er i år videreført på en række af landets væsentligste lokaliteter, og resultaterne herfra er lige på trapperne. Der er en mulighed for en langt bedre dækning af Vadehavsområdet fra næste år, idet flyvetid vil blive stillet til rådighed af Kalø, således at også de vanskeligt tilgængelige sandvader vil kunne blive dækket. Endvidere søges netop med henblik på optælling af rastende vadefugle et mere internationalt samarbejde indledt.

På Blåvand har der som tidligere år været kontinuerlige trækobservationer hele efteråret igennem. Vadefugletrækket kulminerede her i slutningen af juli, nærmere bestemt den 29., hvor observatørerne andægtigt så 11.500 vadere passere forbi. Derudover er der foretaget hastighedsmålinger på nogle udvalgte arter, og en gruppe på Skallingen har foretaget undersøgelser over flokstørrelser og floksammensætning. Man er endvidere gået igang med en samling og strukturering af vadefuglematerialet fra Blåvand samlet i årene 1963-71.

Til næste år påtænkes heldagsobservationer ved Blåvand i perioden 20/7 – 10/9, hvor projekterne fra i år videreføres. I 72 vil man tillige prøve at finde ud af ungfuglenes træk, da vort kendskab til dette er meget svævende.

Den milde vinter in mente overrasker det ikke, at der er en del vinterforekomster. Man studser dog, når der blandt disse viser sig at være Lille Regnspove og Brushane, arter vi normalt først ser ind i april.

Foråret kom tidligt, og var forholdsvis varmt, men hverken ankomsttidspunkter eller antal synes berørt nævneværdigt af dette.

Efterårstrækket kan for flere arters vedkomme opvise store tal, der er f.eks. rapporteret om ialt 10 Tredækkere mod sidste års singleton. Kun enkelte arter har haft et sløjt efterår. De i Danmark længst blivende vadefugle blev så godt som alle blæst ud af landet med snestormen sidst i november. Et par førsteforekomster har også fundet vej til redaktionen, dette gælder Wilsons Svømmesnepe og Amerikansk Svaleklire.

Strandskade: Et imponerende tal fra Blåvand: 8.350 T 14/8.

Strandhøjle: I Østdanmark talrigere nedtræk end normalt. En indlandsobservation fra Ring Sø 30/7.

Pomeransfugl: Intet nyt. Set dagligt ved Hanstholm i perioden 15-21/5, største tal 25. Der er endvidere set 5 ved Skagen 21/5.

Stenvender: Fra hele landet meldes om usædvanligt stort efterårstræk. Ved Blåvand flippede det helt 29/7, da 990 trækker forbi Hukket. Dette er ca. halvdelen gang så meget, som der normalt trækker i løbet af et helt efterår.

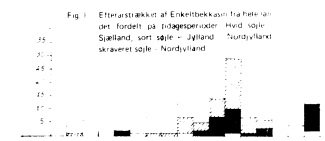
Tredækker: Efter det spæde 70 rehabiliterer denne art sig med ikke mindre end 10 fugle i 71, herimellem endda en sommerforekomst, idet 3 fugle er set på Mors sidst i juli. Ligeledes i Nordjylland ses 1 på tre dage omkring 1/9. Østsjælland kan opvise 1 sidst i september. På samme dag først i oktober ses på to forskellige lokaliteter i Nordjylland 1 fugl. 1 fra Østjylland sidst i oktober afslutter gildet.

Enkeltebekkasin: 5 – 6 har overvintret. Få på forårstrækket. Ca. 3 gange så mange på efterårstrækket. Er dette noget generelt gældende hvert år?

Forårstrækket foregår ult. marts-april med 6-10 fugle pr. tidagesperiode. En iagttagelse fra primo juli bør vist dokumenteres.

Efterårstrækket falder i år hovedsagelig i Nordjylland (fig. 1). Trods eftersøgning har den været fåtallig i det øvrige land.

Indsamlingen af arten fortsættes i 1972.

Skovsnepe: En kraftig ekspansion er konstateret på Midtsjælland.

Lille regnspove: Den første vinteriagttagelse i Danmark omhandler 2 fugle set ved Agger Tange 30/1. Nævnes bør også 2.600 fra Skallingen 28/7.

Lille Kobbersnepe: Største tal kommer fra Agger Tange med 5.000 15/5 og Enø med 2.000 9/5.

Amerikansk Svaleklire: Efter en række ornitters udsagn (og beskrivelse) skulle en sådan have trukket forbi Blåvandshuk. Arten er ny for Danmark, men er regelmæssig omend meget fåtallig gæst på De britiske Øer.

Dværgryle: Efter et par fede år gled vi atter tilbage til det mere normale.

Temmincksryle: Da vort kendskab til denne arts forekomst ikke stemmer særlig godt overens med den gængse litteratur, er denne art sat på listen over fugle, vi ønsker at få alle data på i 72.

Krumnæbbet Ryle: Nogle forårsforekomster der alle fortjener at blive nævnt. 1 Ølsemagle Strand 26/5. Ved Ulvshale ses 2 henholdsvis 22/5 og 26/5. Et normalt nedtræk, hvor der dog på hin opfølgende dag sidst i juli nåede at passere 115 ved Blåvand. Ølsemagle Strand kan opvise 64 31/7.

Sortgrå Ryle: Meget fåtallig på både forårs- og efterårstrækket. 10 vinteriagttagelser fra jan. og feb.

Næsten ingen forårsagttagelser. 1 i marts, 18-24 på Christiansø i april (ingen i det øvrige land) samt 5 i maj.

Efterårstrækket forløber til normal tid. Ud over de i fig. II viste fugle, har der været ca. 20 ex ved Blåvand i hele efterårsperioden.

Indsamlingen fortsættes i 1972.

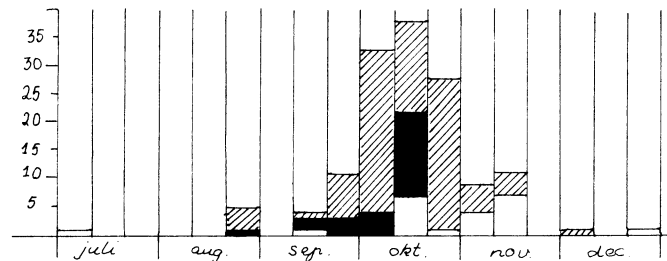

Fig. II Efterårstrækket af Sortgrå Ryle fra hele landet fordelt på tidsperioder. Hvid søjle = Sjælland, sort søjle = Jylland, skråret søjle = Nordjylland.

Sandløber: Foråret overrasker med 5 iagttagelser fra Østdanmark. Ulvhale har 1 25/5. Dagen efter ses 1 ved Ølsemagle Strand, hvor også 2 ses 20/6. 28/5 ses 2 ved Korevlen, og endelig ses 1 Kongelunden 3/6. Også på nedtrækket viser den sig østpå talrigere end normalt. Kulminerer med 43 ad. ved Ølsemagle Strand 15/8, normalt efterår i resten af landet.

Kærløber: Efter de to foregående gode år kom et mere normalt med 4 forårsagttagelser og 5 fra efteråret. Fra Dueodde rapporteres 1 så tidligt som 29/3. De øvrige forårsfugle stammer fra Kongelunden og ses sidst i maj. Af efterårets fugle er kun 1 fra Vestdanmark, idet 1 ses Vester Vandet Sø 19-20/9.

Brushane: Det ornithologiske clou på sidste års Røsnæsmøde 30/1 var en ♀ af denne art, der lod sig bese i Kalundborg Havn.

Thorshane: Ialt 17 rapporteret med andre ord et ganske godt år. De 16 stammer fra Vestkysten og ses i perioden 12/10-4/12. 1 er nået over til Køge Havn, hvor den ses midt i oktober. Den sidste er 1 juv. som pjasker rundt i Sønderborg i november. Et enkelt eks.

har muligvis forvildet sig så langt østpå som til Gudhjem. Iøvrigt gør vi opmærksom på, at hvis man ser en svømmesnepe i oktober-november f.eks. under trækeobservationer ved Vestkysten, er det ikke absolut givet, at det drejer sig om en Thorshane, idet Odinshejns også kan træffes så sent. Modsvarende kan en svømmesnepe set i august godt være en Thorshane, hvilket vil sige at man ikke kan bestemme svømmesnepper på årstiden alene.

Odinshejns: Viste sig overordentlig talrig i Østdanmark i foråret, hvor mindst 14 sås. Samtlige efterårsagttagelser beløber sig til 6. Om det virkelig har været et sløjt efterår, eller der ikke længere er sport i andet end forårsfugle, vides ikke.

Wilsons svømmesnepe: Som den nok så berømte rosin (her er endda to) har et eks. af denne art vist sit milde åsyn ved Bøvling Klit 5/6.* Dette er den første forekomst i Danmark af denne amerikanske art.

Halsbåndbraksval: Her er så den anden rosin. 1 set Værnengene

STEFAN PIHL

MÅGEFUGLE

Almindelig Kjove: Meget få forårsagttagelser. 7 fra Blåvand og 1 Ulfhale 1 25/5. Fra efteråret meldes straks om mange flere. Fra Øst-Danmark 4 Ølsemagle i juli, 4 Aflandshage i aug., 3 Præstø Fed i aug., 1 Humlebæk i sept. samt enkelte forskellige steder til ind i okt. og nov.

Fra Vestkysten meldes der om usædvanlig mange. Hanstholm har ca. 100 i tiden juli-okt., flest den 29/8 med 52. Flere forskellige steder på Vestkysten meldes om flere. Ved Blåvand har det været et usædvanligt stort efterår. Sammenligner man 1971 med 1970, der var et godt år, ser man det tydeligt. I 1970 iagttoges 419 exp., mens der i 1971 iagttoges 821 exp.

Angående trækkende kjover ved Blåvand, vil der sandsynligvis i nær fremtid foreligge en behandling af disses træk i årene 1963-1971.

Fordelingen af Almindelig Kjoves træk ved Blåvand ses herunder.

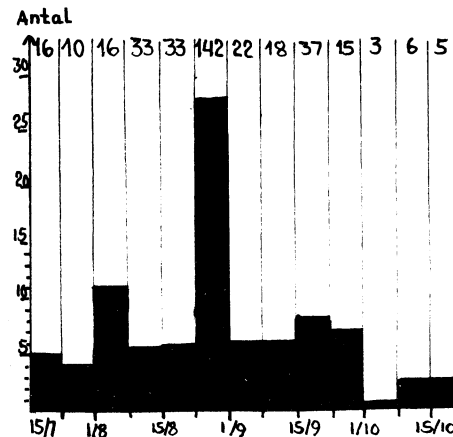

Fig.: Gennemsnitstal af Almindelig Kjoves træk ved Blåvand pr. dag i 7-dages perioder samt største dagcifre anført i perioden.

Storkjove: Har fået genrejsning for 1970 og er utvivlsomt set i det hidtil største antal herhjemme om efteråret. Ingen er rapporteret fra foråret, men efteråret gav 130 ex., hvoraf de 102 er fra Blåvand. De første dukkede op midt i juli og sås stadig til ind i nov., således Gilbjerg hoved 1 17/11, men er ellers mest set i okt. (100 exp.). Med andre ord et godt efterår.

Mellemkjove: Også denne kjoveart synes at blive mere almindelig herhjemme. Der er ialt rapporteret 79 exp., der næsten alle er fra Vestkysten, dog 2 fra Nordsjælland i okt. Det bør nævnes at det fortrinsvis har været 2. års og adulte fugle, der er iagttaget.

Lille Kjove: Der er i dette efterår iagttaget 10 exp. (6 ad. + 4 juv.), der alle på nær én er fra Vestkysten. Flest iagttagelser i aug.

Kjove sp.: Ca. 70 iagttagelser fortrinsvis fra Vestkysten, dog 5 fra Bornholm (2 maj og 3 sept. og okt.)

Svartbag, Suldemåge, Sølvmåge, Stormmåge og Hættemåge: Ingen ophisende tal fra denne gruppe. Nogle steder meldes om fremgang og andre steder om tilbagegang. Fremgangen spores hos de store måger, fortrinsvis Sølvmåge. Stormmåge og Hættemåge bliver flere steder fortrængt af denne.

Gråmåge: Er iagttaget i fine tal i foråret. 2 3. års fugle fra Rudbøl-Sø 14/3 og resten fra Nordjylland, så som Hanstholm, Skagen og Vejlerne. 3 iagttaget i marts, 7 i april og 2 i maj (Vejlerne).

20 iagttagelser fra efteråret fra juli til november. Alle på nær 1 Gilbjerg hoved 21/10, er fra Vestkysten så som Blåvand, Nyminddegab, Hirtshals, Harboøre, Hanstholm og Skagen. 1 sommeriagttagelse fra Omø af 1 2. års fugl 5/6 bør nævnes. Aldersfordelingen i foråret mellem ad. og juv. var ca. fifty-fifty, mens det i efteråret udelukkende var juvenile fugle.

Hvidvinget Måge: 1 Roskilde Fj. i marts, 1 Århus Havn i marts, 1 Hanstholm i april, 1 Hanstholm i sept. og 1 Esbjerg i dec.

Sorthovedet Måge: 1 par på Møn, Nyord 11/5 hvor parring iagttoges, senere eftersøgning gav intet resultat, dog sås en tredje fugl på Ulfhale 22/5* med gul farvering + metalring. Altså 3 ad. fra Møn. Endvidere sås 1 juv. i Nordsjælland og 1 juv. ved Blåvand i sept.

Sorthovedet Måge har i 1971 ynglet ved Göteborg og ved Slåtsiel i DBR.

Dværgråmåge: Der foreligger enkelte vinteriagttagelser: 1 Køge Havn 7/1, 1 Kegnæs Drej, SJ 28/2 samt 1 fundet død på Bornholm i marts. Gennemtrækket både forår og efterår syntes at have været normalt. Enkelte indenlandsobservationer så som 22 Gundsømagle Sø 16/5 og 3 Bavelse Sø 10/6 bør nævnes. Ynglebestanden i Vejlerne synes nu at være normal igen.

Sabinemåge: 10 iagttagelser, der alle har været juvenile fugle. Alle er set ved Vestkysten ved Hanstholm, Blåvand og Rømø i okt. og nov.

Ride: Flere fund i indre danske farvande, så som 1 Sønderborg 1/3, 10 Præstø Fed 9/4, ca. 30 Kalundborg 20/12. Har optrådt normalt ved Vestkysten både som rastende og trækkende (og ynglende), således mellem Blåvand om flokke på 1000-1400 rastende i juni-sept., 5000 trækkende Blåvand 22/10, 11-12000 trækkende Hanstholm 3/11. Gilleleje har haft op til 450 på én dag i okt.

Sortterne: Ankom til Danmark 8/5, idet den er rapporteret flere steder netop denne dag. Syntes at have ynglet normalt på de kendte lokaliteter. Efterårs-trækket fandt sted i tiden 24/7 — 9/8, hvor alene Blåvand havde ca. 450 trækkende. Enkelte sene fugle er iagttaget: Dueodde 1 12/9, 1 Præsto Fed 25/9 og Ky-sing Fj. 1 17-24/10.

Hvidvinget Terne: 1 i overgangsdragt Ulfshale 26-27/5.

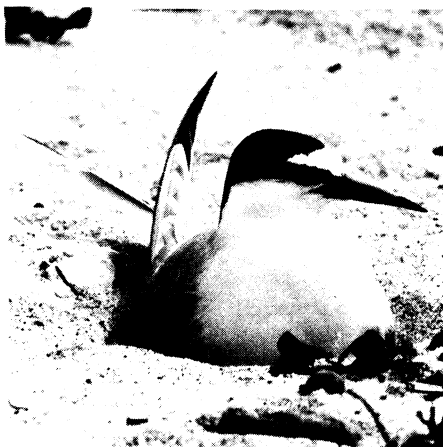
Sandterne: Uden for området, hvor den normalt ses, er der kun iagttaget 1 Kongelunden midt i maj.

Rovterne: En af de arter alle fuglekiggere drømmer om at se enten forår eller efterår. Der er da også set ret mange. Ialt 61 exp. Følgende iagttagelser foreligger (se kortet). Iagttagelsesstederne er: Blåvand, Fiil Sø, Tipperne, Vejlerne, Skagen, Omø, Tisso, Udsholt Str., Utterslev Mose, Avedøre Holme, Kongelunden, Aflandshage, Præsto Fed, Hammeren, Salthammer, Gudhjem, Dueodde og Boderne.

Største antal der er set samlet er 11 i flok Præsto Fed 31/7.

Havterne, Fjordterne, Dværterne, Splitterne: Ingen særlige oplysninger om disse arter, så vi lader det være nok med at nævne dem.

BENT MØLLER SØRENSEN

ALKEFUGLE

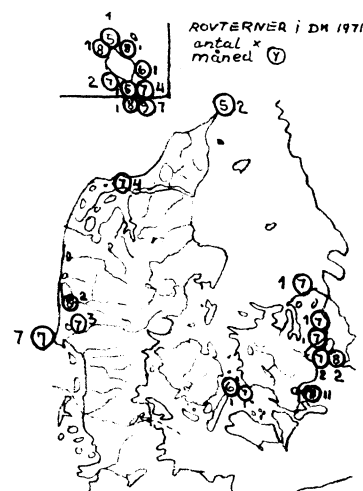
Alk/Lomvie: Kulminationen ligger først i november, hvor der 7/11 trækker 19.000 fugle forbi Fornæs. Så godt som alle artsbestemte var Alke. Også ved Blåvand har Alken domineret i år. Der er kun fra Nordjylland nævneværdige tal af Lomvie.

Sokonge: Ialt 14 forekomster der alle er fra efteråret. 2 er fundet oledede i Jylland allerede 7/8, de øvrige ses fra 20/10 til 17/11 og er alle undtagen 1 set i Vest- eller Nordjylland. Den sidste stammer fra Præsto Fed.

Lunde: Ialt 8 er rapporteret hvoraf 2 fra Skagen i april. Resten er fra efteråret og er alle set ved Vestkysten i tiden 20/10 — 30/12.

Tejst: Som sædvanlig ligger tyngdepunktet i Østdanmark, dog er der ved Vestkysten set 6 i perioden 4/9 — 19/11, og dette er langt over normalen, idet der ikke hvert efterår ses Tejste ved Vestkysten.

STEFAN PIHL

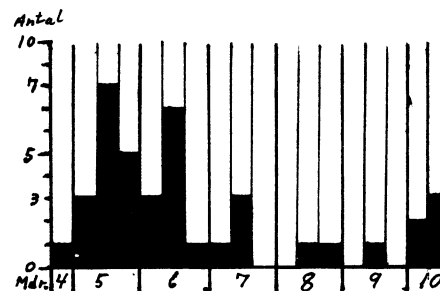
DUER

Huldue: Ret få på trækket (både forår og efterår), 5 sikre ynglelokaliteter på Djursland.

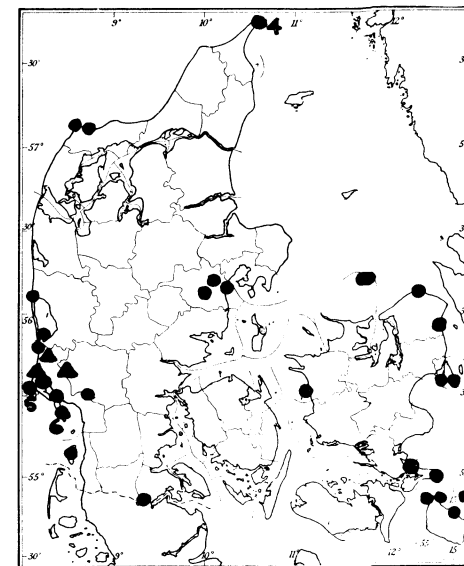
Ringdue: 2 store dage bør nævnes fra Ishøj den 4/10 20.000 stk. og 13/10 med 16.000.

Turteldue: Invasion (i forhold til 70 med 12 ex.) fra den 25/4 — 12/10 med ialt 46 fugle + 9 fra Blåvand (uspecificerede måske gengangere af de 46). Af de 46 var der 3 stationær par i Sydvestjylland, hvor der dog ikke har været ynglebeviser.

Fordelingen på året (se diagrammet) passer godt med teorien om, at forårsfuglene er gamle fugle på forlænget træk, og de meget færre om efteråret er ungfugle. Men desværre var kun 2 af efterårsfuglene aldersbestemt (begge juv.).

Antal Turtelduer 1971 + 3 par stationær (se kortet).
UFFE GJØL SØRENSEN OG
POUL ERIK JENSEN

UGLER

Slørugle: Meget få rapporter. Kun set på 2 Sønderjyske og 1 Østjysk lokaliteter. Ynglede på de to.

Sneugle: Skagen 1 set ult. marts og med. april.

Høgeugle: 1 den 3/1 Bavelse (S)*.

Spurveugle: Resterne af invasionen 70/71 er 2 i Kongelunden jan. — feb., 2 ved Gilleleje.

I efteråret kun set 1 ult. nov. Hammeren.

Kirkeugle: Meget få rapporter og meget små antal, dog angives den at yngle almindeligt i Sydvestjylland.

Mosehornugle: Meget få overvintrende, mange (50 ex.) på forårstrækket fra ult. marts — med. maj, kulminerende med 12 fugle i perioden 1-10. april.

Har sandsynligvis ynglet med 1 eller 2 par på 6 lokaliteter, dog flere par på Amager; men alle steder færre end tidligere år.

Efterårstrækket mange fugle (44 ex.), der kulminerer meget kraftigt 21-31. okt. med 22 fugle, få ser ud til at overvinde (5 ex.).

Der har været en mindre yngleinvasion syd for grænsen.

Perleugle: Hørt ved Gudhjem den 3/2 og 25-26/5. I efteråret er set 7-9 fugle, sandsynligvis en mindre invasion igang (også i Skåne), 1-2 med. okt. Thy, 2 ult. okt. — pr. nov. Østjylland, med. nov. — ult. dec. 4-5 i Københavnsområdet.

POUL ERIK JENSEN

SKRIGEFUGLE M.M.

Natrav: Fra Jylland er følgende indberettet: 9/7 5 Frøslev Plantage, 4/6 3 Hessel Hede, 21/6 7 Vester Torup og ca. 50 i „Eventyrets Land“ ved Esbjerg. Er gået tilbage i plantagerne i den østlige del af SJ. Fra øst DK 8 iagttagelser, de 7 i maj og 1 25/7 Kongelunden.

Mursejler: Generelt ret sen ankomst ca. 20/5. 4/6 trak 20-25.000 fra solopgang-16.00 ved Skagen. Sidste rapporterede 19/10 Saltholm.

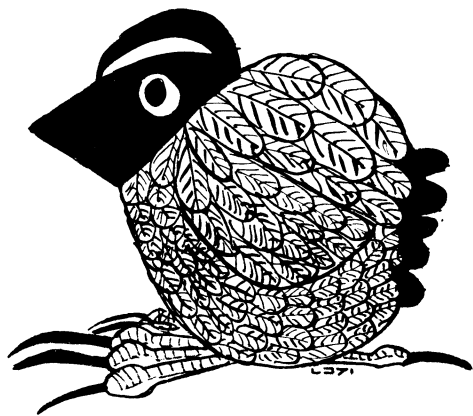
Isfugl: Fin ynglesæson, i MJ flere fund på nye lokaliteter vest for det normale yngleområde. 9 vinterfugle på Øerne, dog må 1 2/5 Arresø betegnes som meget sen.

Blæder: 4 fugle, heraf 3 maj/juni og 1 aug.

Ellekrage: 4 i maj/juni og 2 i aug./sept.

Hærfugl: Fra 26/4 til 15/6 er der set 12-13 fugle. Efteråret gav 3 fugle i aug.-okt. Endvidere går der rygter om et jysk ynglepar igen i år. Alt i alt noget over normalen (ca. 10 ex.).

LASSE BRAAE

SPÆTTER

Der er rapporteret ialt 30 Lille Flagspætte overvejende fra landets østlige dele, heraf 8 forårsagttagelser, hvilket må siges at være mange og stemmer godt overens med over 20 ringmærket i efteråret i Falsterbo. 1 par af Lille Flagspætte har ynglet Sjælland i 1971. Kulminationen af denne invasion var ult. okt. og primo november.

Stor Flagspætte har også optrådt talrigt således 10 19/9 på Hammeren, Bornholm og flere lignende koncentrationer meldes fra de østlige egne, igen overensstemmelse med Falsterbo.

Sortspætte. Muligvis mindre invasion, set på mange lokaliteter, hvor der ellers ikke optræder Sortspætter, således 1 22/4 Skagen og 1 7/4 Frøslev Plantage, hvor der også er fundet redehuller. I Kongelunden, Amager 1 hun indtil 18/4, ved enkelte lejligheder også 1 han. 1 trk. Gilleleje 10/4. En rapportør har optalt ynglebestanden omkring Hillerød: Grib Skov 11 par, Store Dyrehave 2 par, Ravnsholt Skov 1 par. Det vides, at der desuden yngler adskillige i Tisvilde Hegn samt i flere andre nordsjællandske Skove.

3 iagttagelser fra Sjælland af Grønspætte. 1 Kors-hage, 1 Tisvilde Hegn og 1 nær Frederiksberg. Det er usædvanligt for denne standfugl at optræde på Sjælland, 1 Mellemlagspætte fra Østlige Sønderjylland.

BJØRN CHRISTOPHERSEN

SPURVEFUGLE

KRAGEFUGLE

Ravn: Breder sig fortsat som ynglende. Optimister regner med 30-40 par. Desuden er arten set i år på steder, hvor den normalt ikke ses, således er 10-12 fugle set Øst for Storebælt 1971. For et par år siden var det en sensation at se en Ravn her. Blåvand har 2 fugle, henholdsvis 2. og 3. fuge herfra. 2-3 fugle er set Skagen og flere andre steder i Jylland er arten set. Sovepladsen ved Åbenrå fremviser 175 fugle 13/11.

Sortkrage: Breder sig tilsyneladende: Ca. 25 er set i foråret i Københavnsområdet, og Bornholm har set 10-13 i 1971. Sønderjyderne melder, at denne race nu er i flertal fremfor den grå.

Gråkrage: Blot et par store træktal: 11/4 trak 10000 Skagen og 23/10 3680 Asserbo, Nordsjælland.

Allike: Blåvand har store træk i oktober, særligt 25/10, hvor 1000 trak i timen. 23/10 var også for Alliker en fin dag ved Asserbo, der kan opvise 3400.

Halsbåndallike: 1- flere er set Djursland i marts. Et exemplar sås Hesselø i foråret, desuden sås en Struer og 1 ved Keldby.

Der er konstateret en markant invasion af Nøddekrige, dog ikke så kraftig som invasionen i 1968. Første fugle Bornholm 7/10 derefter ca. 100 fugle iagttaget i oktober, november og december, spredt over hele landet. Enkelte døde eksemplarer er målt til den tyndnæbbede race (sib.)

Der er stadig 1 ynglepar ved Hjöllund (1 unge set) og desuden 1 ynglepar Syd for Aarhus med 3 unger. Yderligere 2 ynglefund i SV Jylland endnu set i efteråret. 1 fugl har opholdt sig ved Holsted siden invasionen i 1968.

Hr. Krus fra Prag meddeler, at en nøddekrige, der blev ringmærket i CSSR under den store invasion for 3 år siden, nu er genmeldt fra SIBIRIEN! Dermed er alle myter om invasionfugles dødsmanch manet i jorden, og ingen kan i fremtiden påberåbe sig at bagatelisere ihjelslagning af invasionsfugle. En glædelig ting, som ikke ville have været mulig uden ringmærkernes virksomhed.

Bjerglærke: Enten har denne art været meget fåtallig i år, eller feltfolk har ikke sendt deres materiale ind? Alle data fra 72 modtages derfor af lokalredaktørerne. Essensen af de indkomne iagttagelser: Sjælland + Bornholm 15 iagt. af „flokket“ på 1-2 undtagelsesvis 3 fugle, flere kun set disse steder, 16/1 11 Kongelunden, 14/2 9 Inddæmmede og 13/11 13 samme sted. I Jylland er mange (15) småflokke set f.eks. op til 10 ex. ved Harboøre i perioden 26/9 – 12/10 (ornitologaktiviteten).

Til sidst som den berømte rosin i en vis ende hele 300 i flok ved Stadil pri. okt.

Korttået lærke: En flok skal være set i Sønderjylland i juli.

Fyrremejse: Juleaften sås 2 af disse i Sønderjylland.

Pungmejse: Den har siden 1964 bredt sig støt ud over hele landet (+ Bornholm). I år har der været ca. 6 redepar i Jylland og 3 på Øerne, der har været unger i mindst 2 reder.

Skægmejse: Tilsyneladende stadig i tilbagegang, kun 1 iagttagelse fra Jylland, den 27/6 1 hun Vejlerne. Nu helt forsvundet fra Mjang Dam og Ketting Nor.

Fra Øerne er den i foråret set i 3-4 moser på Nordsjælland og 1 på Møn, sidstnævnte sted er der også set en omstrejfende vinterflok den 14/11 – 26/12 på 15-20 stk. (både hanner, hunner og juv.).

DROSLER, JORDSANGERE,

Misteldrossel: Forårstrækket falder i marts — beg. af april med især store tal i N. Sjælland (Gilleleje bl.a. 300 den 4/4, hvilket er normalt). Normal ynglesæson (opl. fra Jylland, Møn og Sjælland). Menes at brede sig i N. Sjælland (5-6 par i Tisvilde). Større flokke er især set i Midt-Jylland (bl.a. op til 78 ex. rast Salten Langsø 5/9 — 23/9. Over normalen på nedtrækket her. Desuden en vinteriagtt. (1 syng.) Hald sø 25/12.

Sjagger: Flere sammenfaldende april-trækbølger (Hesselø, Møn) (bl.a. omkr. 16/4 og 3/5). Kulminerer som sidste forår ret sent: N. Jylland 1.-7. maj, Hesselø 16/4 og 3.-5. maj, Nivå 15/4 (ant. samme bølge som f.eks. Hesselø 16/4). De største træk- og rasttal er henholdsvis 4000 Nivå og 3000 Hesselø. Efter midten af maj er så godt som alle væk, og ynglepar er fundet eller formodet i det meste af landet fra Bornholm til N. Jylland. Der menes at være en alm. fremgang i Jylland (alm. i N. Jylland, første ynglefund i Sønderjylland, 1 par Bornholm m.m.).

Få omstrejfende fugle ses i aug.-sept. (ynglef.). Nedtrækket falder i 2 bølger: 1. (efter første kuldeperiode) fra midt i okt. og 2. bølge fra omkr. 6/12. Den synes i almindelighed at have været ret fåtallig over hele landet i efterårsperioden.

Sangdrossel: Fra vinteren haves 3 iagtt.: 17/1 1 Døndalen Bornholm, 30/1 1 Røsnæs, 5/2 2 døde Bjørndrup str. N. Jylland (måske for tidlig ankomst). Ret tidlige ankomster i øvrigt.

På Hesselø var der gennemtrk. 3/4 — 12/5 i flere større bølger, hvoraf der især bemærkes en bølge i første uge af maj (sml. Sjagger), hvor 45% af samtlige de på Hesselø ringmærkede forårstrækkende Sangdrosler blev fanget.

Fra nedtrækket er der kun få oplysninger. Desuden enkelte sene efterårsiagtt. fra nov.-dec., hvilket ikke er unormalt.

Vindrossel: Normalt op- og nedtræk. Første ynglefund vest for Store Bælt (rede). Desuden 3-4 mulige par på øerne.

Ringdrossel: Hovedtrækket går jævnt hen over landet i perioden 8/4 — 20/5, men flest er set omkr. 16/4 — 1/5. Der er ingen større flokke bortset fra Møn (11 ex. 27/4), hvor forårstrækket i øvrigt har været over normalen (21 iagtt.-dage). Tallene for den øvrige del af landet er ret normale. På Møn var der en svag overvægt af ♂.

Efterårstrækket har svigtet noget. Der har gennemgående været få over hele landet, især ligger den under normalen i V. Jylland, men 2 iagtt. på Møn er også yderst ringe ovenpå et rekordforår.

Stendrossel: 1 par skal være set mellem Kolding og Vejle i sommertiden (ikke tidligere set i Danmark). Muligvis også set i 1970.

Digesmutte: Hesselø melder om meget ringe træk i maj, mens den har været mere normal på Tipperne, især sidst i maj og beg. af juni.

Nedtrækket ser mere normalt ud. Den er set talrigt ved Blåvand i slutn. af aug. (200 flere dage). Også mange i N. Sjælland i samme periode. På Møn er der gennemtrk. 20/8 — 25/9 med max. 15/9.

Grønlandsk Digesmutte: Fra forårstrækket er der fundet 1 død ♀ ved Ringkøbing fjord 8/5. Fra efteråret skal der have været 3 mulige ved Blåvand og 1 indtrækkende ved Hanstholm 19/10.

Sortstrubet Bynkefugl: Stadig 2 jyske ynglepar. Derudover 1 ♀ Rø, Bornholm 15/4 og 1 2-års ♂ Hesselø 15-16. maj. Det var alt!

Bynkefugl: Forårstrækket synes at have været lidt under middel på Hjelms og Hesselø (jvnf. S.Ø.-dominansen i maj), mens den på Møn synes at have været ret normal (max. her 11/5).

Fra efterårstrækket haves kun oplysninger fra Blåvand, hvor den var talrig (op til 100) i aug.

Rødstjert: Som for Bynkefuglens vedkommende har Rødstjerten været ret sparsom på forårstrækket i hele landet. På Hesselø blev mærket 275 i maj (et normalt år ville give 400). Efterårstrækket synes mere normalt.

Husrødstjert: Er antagelig i fremgang som ynglefugl over hele landet og er bl.a. i modsætning til tidligere også nu konstateret på flere indlandslokaliteter. Der er dog en tendens til tilbagegang i de store byer (Kbhvn., Århus, Esbjerg), men dette skal ses på baggrund af et forøget antal i forstæderne. Synes med andre ord at rykke ud fra de tættere bebyggelser. Også fra de ikke-bymæssige områder synes der at være en tendens til forøgelse (teglværker, Møns Klint m.m.)

Der er set fugle på optræk over hele landet og over et meget langt tidsrum (28/3 — 23/5), men hovedparten ligger omkring 4/4 — 17/4. Ses meget sjældnere efter yngletiden, fordi vi ikke modtager noget træk af betydning nordfra. På Møn, hvor den er hyppig om foråret, er den ikke set efter yngletiden. Ved Blåvand er der dog 8 iagtt. 3/8 — 5/11.

Sydlig Nattergal: 1 ringmærket Hesselø 6/5*. Er også i år fanget ved Ottenby på Øland sidst i maj (meget sjælden her).

Nattergal: Ca. 15 er hørt i sidste halvdel af maj nord for Limfjorden (flere end normalt — bl.a. første på Mors siden 1965). Siges også at gå frem i Tinglev Mose og øvrige S.V. Jylland (bl.a. helt til Fanø).

Blåhals: 30 forårsiagtt. er sikkert normalt eller måske lidt i overkanten. Bortset fra en syng. ♂ ved Hanstholm er de alle fra øst for Store Bælt, hvoraf en stor del er fra Christiansø (12 ex.) og 9 fra Hesselø. Derudover er 5 fugle fra Kbhvn.-området, 1 fra Møn og 3 fra Bornholm.

Bortset fra 1 tidlig ♀ (og derfor måske en sydlig?) den 3/4 på Bornholm, ligger de øvrige iagtt. mellem 18/4 og 23/5. Største tal er 7 den 13/5 på Christiansø. Der er langt overvejende ♂ (kun 5 ♀♀).

Fra nedtrækket er der bl.a. mindst 5 ved Brænd Sø 31/8 — 12/9 og 5 i slutn. af sept. ved Blåvand, hvilket skal være ret normalt.

Sydlig Blåhals: 1 midt i maj på Christiansø.

Rødhals: Modsat flere andre insektædende har Rødhalsen været usædvanlig talrig på forårstrækket, men da den er apriltrækker har den ikke været påvirket af S.Ø.-dominansen i maj, som flere sangere m.m. På Hjelms er der ialt i foråret mærket 815, på Hesselø 1175, og på Chr.ø. rastede ca. 5000 den 10/4. Hjelms, Hesselø og Møn har flere sammenfaldende kulminationsperioder, tydeligst 19.-21. april.

Også ynglebestandene har ifølge småfugleoptællingerne været store.

Høgesanger: Ca. 10 yngleforekomster rapporteret, desuden de sædvanlige få (10-12) rast.-iagtt.

Lundsanger: 31/5 — 15/6 Møn, 1 sandsynlig Skagen og 3 Bornholm i juni.

Drosselrørsanger: Der er indløbet rapport om ialt 13-14 fugle, hvilket vist må siges at være ret normalt. Der er fundet et ynglepar — nemlig i ???????. Følgende iagttagelser er gjort over arten: 1 i Gundsømagle (dog lejlighedsvis 2) fra den 12/5. 1 den 20/5 i Brænd. 1 den 30/5 i Gundsømagle (sikkert ganganger). 1 i maj i Ensted Mose, Sønderjylland. 2-3 i maj-juni i Hanvejle. 1 i maj-juni i Bjerregrove Mose. 1 den 9/6 i Saltbækvig. 3 ved Selbjergvejen den 27/6 samt 1 ved Dødeå, Brænd den 1/8.

Rørsanger & Kærsanger & Sivsanger: Dette er faktisk alt om disse arter; dog melding om yderst ringe træk på Hesselø primo-medio maj for Rørsanger og Sivsanger. Muligvis større træk efter den 26/5 af disse to arter.

Buskrørsanger: I juli sås og høstes 1 i Sønderjylland. Kommentar: Denne fugls udseende passer på en sandsynligvis 1-årig Buskrørsanger. Biotopen var meget taiga-agtig, og passer derfor særdeles godt på Buskrørsanger og mindre godt til Kærsanger og da slet ikke til Rørsanger. Fuglen blev optaget på bånd. Her i landet kan man ikke finde ud af, hvilken art det har drejet sig om. Bånd vil sikkert blive sendt til andre lande (Rusland). Denne fugls sang passede dog godt på 1 ikke fuldt syngende Buskrørsanger (1-årig). Så det snæpper derhen ad.

Flodsanger: Tre iagttagelser er rapporteret. Disse er de efterhånden traditionelle exp., som hvert år rapporteres. Alle tre exp. har uden tvivl drejet sig om fugle på forlænget træk. Det lader til at artens forekomst herhjemme står i forbindelse med østenvindsperioder.

Savisanger: Gennem en årrække er der observeret Savisanger i Danmark; men i 1971 toppede kurven med følgende iagttagelser:

4-6 ved Rudbøl den 1/5
1 ved Brabrand den 15/5 — 5/6
2-3 ved Vidåen den 20/5
1 på Christiansø den 29/5
1 i Bjerregrove Mose maj-juni
1 ved Haderslev den 4-5/6
1 i Porsemose den 21/6 (x)
1 i Selbjerg Vejle den 27/6
1 i Vidåen den 4/7 x
1 i Busemarke den 8-20/7
2 ved Gråsten den 22/7 (1 geng.)
1 i Miang Dam den 4/8 x
3 ved Hartsø den 4/8
1 ved Hostrup Sø den 1-3/5
1 i Terkelsbøl Mose den 18/5
1 i Porsemosen den 27-31/5
1 i Tåstrup Mose den 30-31/5
1 i Hundsemyre den 1/6
1 (x) i Porsemosen den 7/6
1 nord for Hammer Bakker den 26/6
1 ved Vidåen den 30/6 x
1 ved Varde å den 7-14/7
1 ved Gråsten den 20/7 — 1/8
3 i Miang Dam den 2/8
1 i Ketting Nor den 4/8
1 ved Miang Dam den 12/8 x

Total: den 1/5 — 12/8 28-31 exp.

Tegnforklaring: (x) = muligvis genganger x = genganger.

De Savisangere, som konstateres her i landet, er individer på forlænget træk. Der har i år været invasion af arten ifølge P. Bondesen. Jeg vil fortrække at kalde det „en fortsat udvikling af Savisangerens invandring til Danmark“. Som begrundelse for dette kan nævnes de senere års tiltagende iagttagelser af arten, samt at den i år er kommet til landet på et tidspunkt, der passer godt sammen med artens egentlige forårstræk. Dette tyder på, at den er ved at flytte sin nordlige udbredelsesgrænse længere mod nord.

Jeg vil i det følgende dele iagttagelserne op i 3 kategorier:

- I. Individer der er kommet til landet inden den 10/5.
- II. Individer der er kommet efter den 10/5 og inden den 1/8.
- III. Individer der er kommet efter den 1/8.

Kategori I omfatter to iagttagelser: 4-6 ved Rudbøl den 1/5. Disse vil i det følgende blive benævnt Rudbøl-fuglene. Desuden er 1 set ved Hostrup Sø den 1-3/5. Jeg mener, at disse individer er kommet på det egentlige forårstræk i den samme bølge. Har disse tidlige forekomster da drejet sig om gamle eller unge hanner? For Rudbøl-fuglenes vedkommende — som jeg selv så og hørte — kan siges, at det uden tvivl har drejet sig om gamle hanner. Denne opfattelse er begrundet af, at disse fugles sang havde en klangfarve som en gammel hans sang — som en typisk virtuos. Forskellen i klangfarve mellem unge og gamle hanner er ganske lille. De 2 exp. fra Gråsten (22/7), som har været fugle på forlænget træk, kan nævnes som eksempler på unge hanner. Klangfarven i deres sang var en anelse lysere end i Rudbøl-fuglenes. Med andre ord: de havde en lysere vokal i sangen. Hastigheden var den samme. Til dette skal dog tilføjes, at resonansvirkninger, individuel dygtighed samt muligvis geografiske variationer kan spille en rolle. En anden begrundelse for Rudbøl-fuglenes alder er deres ankomsttidspunkt. Ifølge Makatsch ankommer Savisangeren til D.D.R., med-ult. april. Dette passer udmærket med, at samtlige exp. fra 1/5 har været fugle på det egentlige forårstræk, og at disse så skulle være kommet med hovedstyrken, der som bekendt hovedsagelig indeholder gamle fugle — i hvert fald for hannernes vedkommende.

Kategori II omfatter ialt 16-17 individer. Alle disse må formodes at være kommet på forlænget træk — eller for de sidstankomnes vedkommende på reforlænget træk. Alle iagttagelser har kun omfattet 1 exp. — bortset fra de 2-3 ved Vidåen den 20/5. Disse kan muligvis også være kommet på det egentlige forårstræk. Givet er det, at de ikke har været de samme som Rudbøl-fuglene, da førstnævnte hævdede territorium i en ganske anden del af sø-økomplekset. Da denne østlige del ikke blev undersøgt den 1/5, kan det selvfølgelig ikke konstateres med sikkerhed, om exp. fra den 20/5 har været fugle på forlænget træk eller, om de er ankommet med hovedtrækket i samme bølge som individerne fra kategori I.

Til de andre iagttagelser i kategori II er der ellers ikke mange kommentarer at knytte. Dog bør det pointeres, at der hersker usikkerhed om, hvorvidt exp. fra Porsemosen har været gengangere. De to exp. fra Gråsten er nævnt, men interessant er det, at disse er bestemt til unge hanner, eftersom klangfarven i deres sang var lysere, og eftersom de var fugle på forlænget træk.

Så til kategori III. Det synes højst besynderligt, at der optræder nye syngende hanner så sent på året. Der er kun en gang før hørt Savisanger senere — nemlig den 7/8 1967, da 2 hørtes ved Hopsø. Men disse fugle ankom den 6/7, så det må formodes, at de begyndte tilbagetrækket primo august. Men hvorfor er disse 7 exp. fra Als ankommet på et så sent tidspunkt, hvor tilbagetrækket lige starter. Den ene forklaring på dette er

følgende: Det kan have drejet sig om tilbagetrækkende fugle, som har siddet højere oppe i Jylland. Men da fuglene ikke synger på tilbagetrækket, kan denne teori på forhånd udelukkes, hvis da ikke disse 7 exp. har dannet en undtagelse og er begyndt at synge. Et andet modbevis er: Der er ingen fugle konstateret nord for Als på eller umiddelbart før det sene tidspunkt. De kan dog være oversete, selvom dette lyder usandsynligt. Den anden teori er langt mere sandsynlig: Man må forudsætte, at individer, som har hævdede territorium længere mod sydøst — f.eks. i D.D.R. — og som har været uparrede, først vil begynde efterårstrækket ult. august. Dermed er der skabt mulighed for nogle af disse til at starte et forlænget — evt. reforlænget træk primo august, såfremt vejrforholdene har tilladt det. Og det gjorde de netop i 1971. Den 1/8 var det lunt med let østenvind. Det bevirkede, at vi den 2. kunne høre 3 synge i Miang Dam. Den 3/8 herskede der om aftenen en stærk østenstorm — varighed ca. 1 time — efterfulgt af meget varmt vejr. Dagen efter hørtes som tidligere nævnt 1 ved Miang Dam, 1 ved Ketting Nor samt 3 ved Hartså. D.v.s. at den foregående dags østenstorm har stimuleret ialt 4 Savisangere til at foretage et forlænget eller reforlænget træk.

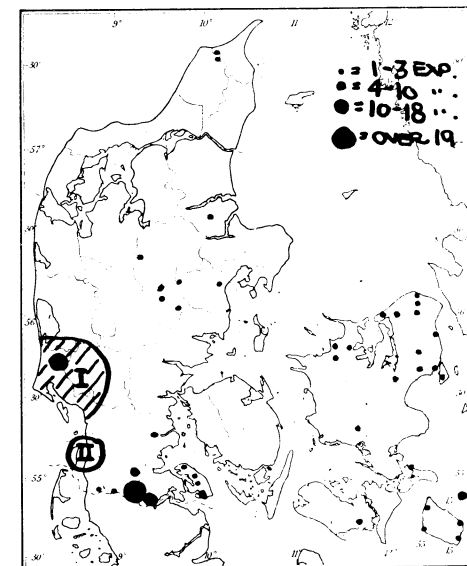
Af mere generelle bemærkninger kan nævnes: Hos nogle af de her i Sønderjylland iagttagne Savisangere er der konstateret sangerkrig — endda hos 2 af de 3 exp. fra Hartså den 4/8. Disse sang for fuld styrke. Hos disse unge hanner må trækdriften og yngledriften have afløst hinanden mindst 2 gange. Dette er meget interessant, eftersom sceneriet er udspillet relativt sent på året. Ligeledes hos Gråstenfuglene er der konstateret sangerkrig. Denne resulterede da også i, at den ene fugl måtte fortrække fra lokaliteten, selvom der ikke spores nogen trækuro hos fuglen. Logisk nok blev den nyankomne jaget væk af det individ, der havde besiddet territoriet gennem mindst to dage.

Savisangeren er en art man nok skal holde øje med i de kommende år. Dens fremrykning mod nord synes på nuværende tidspunkt at være sket ret eksplosionsagtigt. Såfremt man ligger inden med en eller anden oplysning eller kommentar om Savisanger, ser jeg gerne denne sendes til undertegnede, som vil kvitere med tak- også fordi man læste dette.

MARTIN IVERSEN

NB! En del af det skrevne er teorier, som jeg personligt står inde for, da de ikke er almindeligt anerkendt blandt mine kolleger, lokalredaktører og andet godtfolk.

Græshoppesanger: Denne art er stadig i stærk fremgang. I år er ialt set ca. 200 exp. Især i det sydlige og vestlige Jylland samt i Sønderjylland er arten talrig og har sikkert fået etableret en fast bestand her. I Fiil Sø er der observeret 27 exp. I Tinglev Mose er hørt op til 19 exp. og i Frøslev Mose op til 15. Desuden er mange exp. set over det meste af landet — dog hovedsagelig i den sydlige og østlige del. Sandsynligvis drejer de fleste af disse sig om individer på forlænget træk. I maj er langt de fleste exp. set — ialt er rapporteret mindst 88 exp. Årsagen til at kurven daler betydeligt i juni og fremover må ligge i manglende interesse fra ornitologernes side. Det bør lige nævnes, at 4 Vestsønderjyske lokaliteter ikke er undersøgt grundigt i år. Disse plejer hver at bære op til 8-10 exp. hvert år.

GRÆSHOPPESANGER 1971
I: 68-69 EXP (MØNF 27 i Fiil Sø)
II: CA 30 EXP FORMODENTLIG.

PIBER OG VIPSTJERTER

Engpiber: Den milde vinter 70-71 bevirkede, at en del overvintrede hist og her: Avedøre Holme max. 80, Amager Fælled max. 30.

Der meldes om tidlig ankomst i N. Jylland (6/2). Andre steder først for alvor fra midt i marts.

Efterårstrækket ligger på Møn 19/9 – 20/11. Ved Blåvand er der store træk dage i slutn. af sept. (2000/timen 23/9). I N. Jylland har det milde efterårsvejr bevirket 95 tapporterede i nov. (bl.a. 6/11 62 ved Østerild Fjord).

Storpiber: Der er oplysninger om 4 forårsagt. (Skagen, Tipperne, Hesselø og Frølev) samt 1 fra efteråret (Langeland).

Markpiber: Fra forårstrækket er der ialt 10 iagt. spredt over hele landet (9/4 – 16/5), hvilket er ret normalt.

Ynglesæsonen synes også at have været normal. Der er indkommet yngleoplysninger fra 5 jyske, 3 sjællandske og 2 bornholmske områder, heraf 1 par på en indlandslokalitet. Ialt er der tale om lavt sat 14-16 par. Dertil kommer sikkert nogle uoplyste steder og par!!

7 iagt. fra nedtrækket er meget normalt (8/8 – 29/9).

Skovpiber: Næsten ingen oplysninger om arten,

men den menes at have været noget under middel på forårstrækket.

En vinteriagt. 6/1 i Holmegårds Mose er vist ikke forekommet før. Og desuden er der en meget sen fra Kongelunden 20/11.

Rødstrubet Piber: 30/4: 2 Valbyparken (tidligt), 15/5 1 Saltholm, 20/5: 1 syng. Kongelunden, 11/5 1 trk. Nivå.

3 østlige forårsagt. er normalt. Iøvrigt er forbausende mange af de danske forårsagt. gennem tiden netop fra 15/5!

Fra nedtrækket er der de sædvanlige fra Ø. Sjælland 1/9 – 10/10 (op til 13 ex. 17/9). Fra Blåvand er der desuden 1 den 26/9 og 5 den 29/9.

Skærpiber: Der er intet specielt om dennes trækforhold i 1971, men den mistænkes for at yngle på flere (4-5) hidtil ukendte steder.

Hvid Vipstjert: Intet specielt om denne art.

Sorttrygget Vipstjert: Som sædvanlig nogle enkelte jyske iagt.

Bjergvipstjert: Ialt 15 fugle på forårstræk over Sjælland, Lolland, Falster, Møn i tiden 16/3 – 12/5 (flest i april) (svarer til antallet i 1970). I Jylland er den set på træk ved Hvide Sande, Sønderhøj og så langt nordpå som Skagen (26/3 – 2/5).

Udover de øst- og sønderjyske ynglefugle (yngler nu også i enkelte par vest for israndslinien) er den for første gang fundet ynglende på Sjælland med 1 par, antagelig som en følge af de senere års stigende antal svenske trækgæster over Sjælland.

Fra tilbagestrækket er der oplysninger om ialt 7 fugle på Sjælland-Lolland af formodentlig svensk oprindelse. Resten er antagelig jyske omstrejfende ynglefugle set bl.a. ved Blåvand (10 ex. i løbet af okt.). Fra nov. er der spredte iagt. i Sønderjylland. Den overvintrende bestand i S.Ø. Jylland anslås til omkr. 12 fugle.

Gul Vipstjert: Intet specielt om nominatformen.

Nordlig Gul Vipstjert: Normalt gennemtræk over Lolland-Falster-Møn 7/5 – 19/5. Kun spredte oplysninger om nedtrækket.

Gulhovedet Vipstjert: Har optrådt invasionsagtigt i år med endog 7-8 ynglefund (V.- og Sønderjylland samt Omø). Blev fundet første gang ynglende i Danmark i 1970 (Esbjerg). De ialt omkr. 10 iagt. er hovedsagelig fra Vestkysten, men også en så langt østpå som Møn, og man kan da undre sig over, at denne udprægede vestlige form optræder i forholdsvis stort tal i en periode, som er ret domineret af østlige arter. Normalt rapporteres den med flere års mellemrum, men er sikkert i fremgang, først og fremmest i Vestjylland.

PER SCHIERMACHNER HANSEN

Silkehale. Spredte iagttagelser i januar, marts og april uden de store tal. I efteråret blev de første set 26/10, derefter ret mange i november, således 60 28/11 Fornæs, 150 daglig ult. nov. Århus, i Kalundborg de første dog 8/10, største flok ca. 800 30/11 Nykøbing F. og 1000 Kbh. (S) nov./dec.

Stor Tornskade: Et nogenlunde billede af artens optræden i kongeriget er ved at fremkomme. Der er dog stadig mange problemer: F.eks. kniber det stærkt med vinterforekomsterne. De mange spredte iagt. (se senere) dækker over vor manglende viden. Hovedparten af disse er sandsynligvis at betegne som stationære (alligevel), det fremgår bare ikke af det indsendte materiale. Det vil derfor være en stor fordel, hvis man f.eks. angav, at den fugl man så ved A den X/X ikke blev set ved A den Y/Y, eller A blev ikke besøgt sidenhen og så fremdeles. Der vil i så fald være håb om en endelig redegørelse til næste år med fine diagrammer og lign.

Vinter 70/71: Der foreligger 25-30 stationære, overvintrende fugle øst for Store Bælt og 1 (NJ) vest

for. Desuden er der 20-25 spredte iagt. på hver side Sprogø.

Forår: Trækket er forløbet i perioden 27/3 – 14/4, over 90% af de 165-175 iagt. falder i denne periode. Her bør bemærkes at en stationær fugl (Utterslevmose) først forlod lokaliteten 19/4, hvilket må betegnes som sent, ialt kun 7 iagt. efter denne dato (hvis det vel at mærke har været samme fugl??) Følgende trækdata er indløbet: fåtallig (3-5) meldt fra Skagen, Korsehage og Nivå, mens Gilleleje kan fremvise over 85 fugle, det er mange. De bedste dage 1/4 7, 10/4 10, 12/4 15. Sidste forårsfugle 2 ex. 11/5 Hesselø, ialt 5 maj-fugle.

Kun 5 sikre ynglefund, alle SJ + 2 mulige ynglepar. Det ene i mose vest for Kbh!!! Efterårstrækket, 160-180 fugle, er stort set forløbet normalt, 60% i okt. og 40% i nov. På nuværende tidspunkt ser det ud til, at arten ikke er nær så talrigt repræsenteret denne vinter (71-72) som forrige.

Til sidst en opfordring til alle: send *alle* iagt. til rette lokalredaktør.

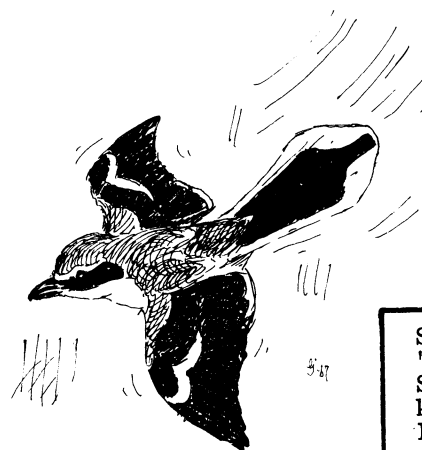
LASSE BRAAE

Rosenbrystet tornskade: 1 Bornholm i april og 1 oktober Vestjylland.

Rødhovedet tornskade: 1 Bornholm i sensommeren.

Lille fluesnapper: Ialt 50 iagt., hvoraf et yngleforsøg fra Østjylland.

Rødtoppet fuglekonge: 45 iagt., hvoraf ynglefugle fra Sønderjylland (få) og Møn.

Se her.
"Ornithologisk rejsefører nr. I
Sydspanien", knap 40 sider med
kort. Pris 9,50 kr. Asio, giro 183182,
Postbox 464, 8100 Årh. c.

GRÅSISKEN

Bjergirisk: I år er der indkommet en del iagttagelser over arten. Disse er hovedsagelig koncentreret omkring det østlige Sjælland og Møn, samt over det meste af Jylland. Forår: I Jylland ligger totalantallet ret konstant p.g.a., at ca. 450 exp. er set jævnlgt ved Århus fra med. januar til primo april. Kulminationen i optrækket ligger i de første 10 dage af april. Efter den 11/4 er der kun set ganske få bjergirisker i Jylland. På Øerne er arten mere sparsom i årets første 3 måneder, men også her ligger kulminationen i primo april. Efterår: Det første bjergirisker er set ved Romø den 11/9 med 100 exp. På Sjælland er de første set den 1/10, hvor ca. 1000 sås ved Bøstrup nær Kalundborg. I Jylland blev antallet øget i løbet af oktober, for så atter at falde i november. Faldet i november gør sig også gældende på Øerne, hvor arten næsten forsvinder i løbet af december. Det i forhold til Øerne store antal i Jylland i december skyldes en flok på ca. 600 ved Siltoft. Ellers er arten kun rapporteret i ganske få tilfælde i december. Noget tyder på, at den ikke vil fejre nytår herhjemme. Iøvrigt ser tallene for arten meget spegede ud, så det vil nok føre for vidt at uddrage flere konklusioner end: Man opfordres til at sende alt materiale ind om arten fra månederne december, januar, februar. Overvintrer fuglen i Danmark????????

MARTIN IVERSEN

Gråsisken: Denne art optræder som bekendt med større eller mindre mellemrum under invasioner ret talrigt, i hvert fald i visse dele af landet.

I det forløbne år foreligger der fra Nordjylland næsten udelukkende iagttagelser fra påsken (2/4 - 13/4), hvilket vel egentlig ikke kan undre. I Midtjylland er der gennem hele vinteren og foråret set flokke af varierende størrelse. Fra Sønderjylland er der fra årets første halvdel kun en iagttagelse, mens arten i efteråret også har været meget fåtallig. Vestjylland har så godt som ingen fugle i årets første måneder, men mon ikke det hænger sammen med antallet af aktive ornitologer der vist ikke er forfærdeligt stort på den årstid?

Fyn har overhovedet ikke rapporteret nogen fugle, og dette beror nok på inaktivitet i stedet for tilfældet virkelig skulle vise at der ikke var fugle på Fyn.

Nordsjælland har haft en del iagttagelser hovedsagelig fra foråret, hvor de næsten udelukkende er set trækkende ved Gilleleje. Det øvrige Sjælland melder kun få fugle, og det samme gælder i øvrigt også Lolland-Falster.

På Bornholm har der formentlig været tale om en mindre invasion, idet der normalt kun rapporteres ganske få fugle. I vinter- og forårsmånederne er der set en hel del, og pudsigt nok er de forholdsvis jævnt fordelt over hele Bornholm.

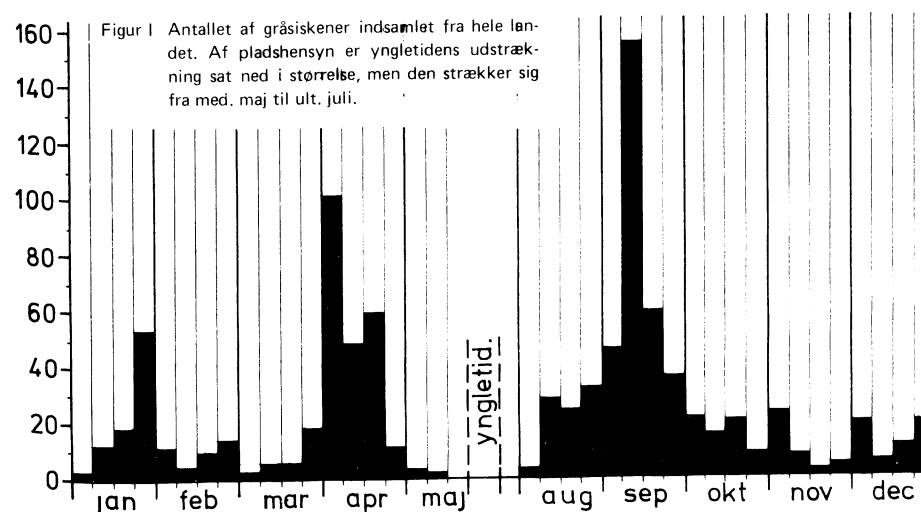
Som ynglefugl har det tilsyneladende været et virkelig fint år for arten. Der menes at have været en god bestand i Nordjylland, mens Vestjylland har ligget langt over det normale antal ynglepar. Der er set ret mange fugle i hovedparten af de vestjyske plantager, og en optælling i Oksby Plantage viste en så stor bestand som 150 par — hele plantagen dækker omkring 15 km². Fanø ville ikke stå i skyggen og kunne efter nøje optælling ligeledes fremvise 150 par. Arten er rimeligvis i kraftig fremgang i de fleste plantager langs den jyske vestkyst. Samtidig er der så småt ved at være tegn på at den er ved at skyde sin udbredelse mod øst, idet der sandsynligvis har ynglet enkelte par på flere midtjyske lokaliteter bl.a. ved Herning og i de store plantageområder omkring Salten Langsø. Endelig er det bemærkelsesværdigt, at der fra Sønderjylland foreligger et par iagttagelser i begyndelsen af juli, og det kunne tyde på, at arten også er begyndt at brede sig sydfra, hvilket vist nok tidligere var et ukendt fænomen for Sønderjyllands vedkommende.

Den største ulempe ved yngleforekomsterne er, at der ikke foreligger nogen form for ynglebevis fra Nordvestjylland, altså områderne fra Blokhus mod vest til Hanstholm og derfra sydpå til Aggertangen. Ifølge P.H.M. (D.O.F.T. 3 1970) skulle der jo være en ganske pæn ynglepopulation i disse områder (dette gælder lille gråsisken). Denne manglende dækning af et af de åbenbart bedste yngleområder kan med lethed forskubbe billedet af den danske ynglebestand.

Fra efteråret er der for en stor dels vedkommende iagttagelser fra det vestlige Jylland. Bl.a. er 135 fugle (heraf flok 85) fra Blåvand i begyndelsen af september meget bemærkelsesværdigt. I øvrigt er der fra hele efteråret rapporteret ret mange fugle fra de vestjyske sø- og fjordområder. Fra det øvrige land er der spredte iagttagelser gennem hele efteråret.

Hvad angår diagrammet skal først siges at der bør tages forbehold over for dets udseende. Dels er alle fugle nok ikke indsendt (på trods af opfordringen), og dels kan der f.eks. i Vestjylland være tale om nogle gengangere. Samtidig kan en enkelt stor flok på en vilkårlig lokalitet indvirke på diagrammets udseende i ret væsentlig grad.

Kurven fra vinteren og foråret indtil ynglesæsonen ser ret interessant ud. Der er to kulminationer, som eventuelt kan tolkes på følgende måde: Den første kunne tyde på, at der omkring 1. februar indtræffer et maximum i den overvintrende bestand. Hvis dette er tilfældet kan det skyldes, at fugle nord- og østfra fortrækker mod syd og vest efterhånden, som vinteren skrider frem. På baggrund af det ser det dog forholdsvis besynderligt ud, at antallet falder brat efter kulminationen omkring månedsskiftet januar-februar. Det bør bemærkes, at de 54 fugle fra ult. januar hidrører fra flere forskellige områder. Grunden til ovennævnte bratte fald kan altså ikke skyldes, at en enkelt flok lige har passeret på et bestemt sted og derfor er blevet iagttaget i modsætning til f.eks. et mere „øde“ sted, hvor flokken måske nemmere ville blive overset.

Den anden „top“ i begyndelsen af april er mere letforklarlig. Der kan kun være to grunde til denne. For det første faldt påsken i det omtalte tidsrum, hvilket unægteligt medfører flere observationer. For det andet er det rimeligt at antage, at det regulære forårstræk (de overvintrede samt de gennemtrækkende) falder omkring 1. april. Det har tidligere vist sig, at forårstrækket som oftest passerer landet fra ult. marts til pr. eller med. april.

Angående ynglesæsonen har jeg regnet den for beliggende fra midten af maj til slutningen af juli af hensyn til eventuelle omlæggere eller andet kuld. Borttrækket af fugle fra nordligere populationer ophører med. april, og i perioden indtil yngletidens begyndelse for lille gråsken ses som anført af P.H.M. kun omstrejvende individer af sidstnævnte race.

Tilsvarende strejffugle ses i juli og august, før efterårstrækket atter sætter ind.

Med hensyn til efteråret er kurven også interessant, idet den viser et jævnt tiltræk fra omkring 10. august til kulminationen midt i september. Derefter falder antallet jævnt indtil ult. november. Hvis man ser bort fra december har kurven for hele efteråret en meget fin tendens og hermed menes en jævn opgang og en jævn nedgang. Der er ingen „uregelmæssigheder“ i hele denne periode. Når man drager december ind i billedet får diagrammet et lidt besynderligt udseende hen mod slutningen. Helhedsindtrykket kan godt blive lidt forvirrende, men det er slet ikke så urealistisk, at kurven antager denne form til sidst, da det på dette tidspunkt hovedsagelig må dreje sig om fugle, der antagelig vil overvintrere. På den baggrund bliver billedet fremkaldt af de respektive, omstrejfende flokke.

Sluttelig bør nok siges, at i modsætning til foråret, hvor trækket kulminerede til normal tid, viste „toppen“ for efterårstrækket sig 3-4 uger før normalt. Dette fænomen var for øvrigt også at iagttage hos flere andre gennemtrækkende fuglearter. Sat i relation til forholdsvis koldt vejr nordpå virkende som trækudløsende faktor giver det større forståelse af trækkets lidt unormale forløb.

Georg Guldvang, Torben Sørensen
Peter Thomsen

Gulirisk: 5 fra foråret og 1 rapporteret fra efteråret.

Karminompap: 15 Bornholm og 4 Møn i maj-juni.

Hvidvinget Korsnæb har vist sig her og der, ialt en snes fugle. 9 iagttagelser, ialt 32 fugle rapporteret af Stor Korsnæb, mindre flokke af Lille Korsnæb.

Bomlærke: Det er normalt ret sparsomt, hvad der rapporteres om denne art, men der er dog i år en del talmateriale, især fra N. Jylland, og det er især vinterflokke, man har interesseret sig for. Følgende tal er fra N.V. Jylland:

Januar: 654 fordelt på 19 iagttagelser
Februar: 1194 fordelt på 59 iagttagelser
Marts: 1332 fordelt på 98 iagttagelser
April: 250 fordelt på 17 iagttagelser

Dertil kommer ikke mindre end 1200 øst for Ulvedybet 21/4. Det er jo ret anseelige mængder i N. Jylland. Og i M. Jylland har der været pæne tal (Brabrand 250-300 overvintr.). Er tilsyneladende mere almindelig i Jylland om vinteren.

Fugle på direkte træk er set på N. Møn 19/3 og 8/4. Endelig må det nævnes, at den er genindvandret som ynglefugl på Bornholm, efter at have været væk en årrække (50-100 par i 1970).

Gulbrystet Værting: 1 ♂ skal være set i juni på Bornholm, og på Møn er der muligvis set 1 i maj. Er ikke tidligere set i Danmark.

Gærdeværting: 2 menes at være set på Rømø i okt.

Hortulan: Som ventet ligger langt de fleste iagttagelser om foråret øst for Store Bælt, hvor der er set ca. 100 fugle i perioden 22/4 - 20/5. Specielt må nævnes ca. 30 fugle i løbet af maj ved Gilbjerg Hoved. Vest for Store Bælt er set ca. 15 fugle i perioden 7/5 - 17/5.

Fra nedtrækket er der 11 iagtt. fra V. Danmark (10 fra Blåvand) og 8 fra den østlige del, hvilket er ret få.

Pileværting: Et par opholdt sig i Tved Plantage, N. Jylland (Forkastet).

Rørspurv: Der meldes om ret store træktal (over 700) på flere dage både forår og efterår i N. Sjælland. Menes også at have haft en god ynglesæson.

Laplandsværting: Alt ialt et ganske normalt trækbillede. Overvintring er kun set i Vest- og N. Jylland (2 iagtt. i jan.). De fleste forekomster om foråret ligger i april (5 iagtt.). 1 ♂ Værneengene 8/5 er ret sen.

Fra efterårstrækket er der flest i okt. (4 iagtt.) og 2 i nov. Alle fra V. Jylland.

Snespurv: Der foreligger nogle mere eller mindre grundige optællinger rundt omkr. i landet (især grundigt fra N. Jylland). Ud fra dette materiale synes der at være en tendens til ophobning af store flokke i marts, idet mange synes at samles i Danmark inden forårstrækket.

PER SCHIERMACHER HANSEN

Følgende har bidraget til Årslisten:

Jens Bruun: Rovfugle, spec. træk.

Lasse Braae: Stor tornskade, Bjerglærke, Skrigefugle, Høns m.v..

Bjørn Christoffersen: Spætter, Nøddekrige, Silkehaale, Korsnæb.

Per Schiermacher Hansen: Vejrforhold, Drosler, Jordsangere, Pibere, Vipstjerter, Værlinger.

Martin Iversen: Locustella- og achrocephallusarterne, Bjergirisk.

Poul Erik Jensen: Enkeltbekkassin, Sortgrå ryle, Duer, Ugler, Mejsler.
P. Milton Hansen: Andefugle.

Thomas Kierboe: Rovfugle, spec. vinterforekomster.

Klaus Malling Olsen: Storkefugle, Andefugle, Kragefugle.

Stefan Pihl: Vadefugle, Alkefugle.

Uffe Gjøl Sørensen: Enkeltbekkasin, Sortgrå ryle.

Bent Møller Sørensen: Lommer, Lappedykkere, Stormfugle, Årefo-dede, Lille Skallesluger, Kjøver, Måger, Terner.

Georg Guldvang, Torben Sørensen og Peter Thomsen: Knarand, Dværgfalk, Gråsken.

Bo Netterstrøm: Øvrige arter og redigering.

Lokalredaktører for FOs rapportgrupper.

Nordøstsjælland: Tim Andersen/Jens Bruun, Fanøgade 28, st.tv, Købh Ø.

Øvrige Sjælland: Klaus Malling Olsen/Bjørn Christophersen,
Stochholmsgade 37, 2100 København Ø.

Lolland-Falster: Indtil videre Bjørn Christophersen.

Møn: Per Schiermacher Hansen, Magleby Centralskole, 4791 Borre.

Bornholm: Hans Peter Stange, Brøddegade 39, 3760 Gudhjem.

Fyn: Ole Tønder, Landevejen 22 5881 Skårup.

Sønderjylland: Martin Iversen: 4. maj Koll., Ribe landevej 20, Tønder
Vestjylland: Knud Bech, Gl. Novrupvej 9, 6700 Esbjerg.

Midtjylland: Peter Thomsen, Postbox 464, 8100 Århus C.

Nordjylland: Poul Erik Jensen, Foldbjerg, 9760 Vrå.

Koordinator: Peter Thomsen, Postbox 464, Århus C.

EPILOG.

Dette var så årsrapporten 72 fra FOs rapportgrupper. Nogle arter har været indgående behandlet, andre ikke nævnt. Behandlingen har fundet sted ud fra ønsket om at trække de væsentligste sider frem på grundlag af det givne materiale.

En række sjældenheder har været udeladt eller kun periferisk nævnt, da beskrivelse har manglet og de, der trods dokumentation ikke har været nævnt, vil blive publiceret i Sjældenhedsudvalgets årlige rapport i D.O.F.T.

En række almindeligt ynglende arter så som sva-ler, visse sangere og finkefugle er overladt til Atlas og

småfugleoptællingerne, da vores materiale har været for tyndt. Fuglestationsvirksomheden har i 72 ikke nået at sætte sig spor i materialet, hvorfor trækforekomster af mange småfugle heller ikke er behandlet særligt indgående.

Som tidligere sagt vil arbejdet i rapportgrupperne køre videre med specialundersøgelser af visse arter samt registrering af ændringer i fuglenes forekomst fra år til år ved indsamling af data fra aktive feltornithologer. Materialet skal kunne anvendes som primærdata for videre undersøgelser samt direkte sætte den enkelte observation ind i en større sammenhæng.

BO NETTERSTRØM

